

Jesenice, 6. decembra 1968

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik: Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice, Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk: CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

23. seja upravnega odbora**Kljub najkrajši dekadi uspehi zadovoljivi**

V sredo 4. decembra, je bila 23. seja upravnega odbora, na kateri so sprejeli poročilo o proizvodnih uspehih v III. dekadi novembra in v novembru kot celoti ter sprejeli poročilo komisije za kategorizacijo delovnih mest. V programu so imeli še nekaj drugih vprašanj, vendar so morali to preložiti na petek, dne 6. decembra, ker se je razprava na poročilo komisije za kategorizacijo delovnih mest nepredvideno dolgo zavlekla.

Proizvodni uspehi III. dekade, kakor je bilo razvidno iz poročila tehničnega direktorja, so bili zadovoljivi kljub temu, da je dekada bila najkrajša v mesecu novembru. Glede na nerazumevanje do dela ob praznikih v obratih, kjer delajo v 4 izmenah po sistemu 4 + 1, so sklenili, da je sistem 4 + 1 treba dosledno izvajati, ne glede na kateri dan pade delo v posamezni izmeni. Nadalje so v obravnavi poročila o uspehih proizvodnje za pretekli mesec naročili upravi, da do prihodnje seje

upravnega odbora pripravi analizo dela elektro jeklarne po tem, ko je uvedla sistem dela 4 + 1. Tehnični direktor naj ob koncu prve dekade poroča o stanju v jeklovleku glede na organizacijo dela v tem obratu in na uvajanje norm. Transportni službi in vsem, ki so delali na razkladanju v času, ko je bil dotok materiala v Železarno prekomerno povečan, je upravni odbor dal vse priznanje.

Po obširni razpravi o poročilu komisije za kategorizacijo delovnih mest o svojem delu, so komisiji za njeno delo dali vse priznanje in zaupanje, ker je po vprašanju kategorizacije opravila po mnenju vseh prisotnih veliko delo. Naročili pa so komisiji, da pregleda poslovnik za delo in ugotovi, v koliko in v katerih primerih ga je treba dopolniti glede na vprašanja, ki so jih na seji največ obravnavali. S predlaganimi zaključki komisije so se v celoti strinjali in sklenili, da jih bodo kot take predlagali delavskemu svetu Železarne na prvi prihodnji seji.

Zaključki so naslednji:

— Komisija bo v bodoče obravnavala samo še tehnološke in organizacijske spremembe na delovnih mestih, ki imajo vpliv na kategorizacijo in določila kategorijo za nova delovna mesta.

— Odgovorna strokovna služba mora proučiti možnost uvedbe sekundarnega sistema delitve osebnih dohodkov, ki bo dopolnjeval sistem kategorizacije in stimuliral stalnost in prizadevnost delavca na delovnem mestu.

— Na osnovi kategorizacije in zahtev delovnega mesta, ki so razvidne iz opisa delovnega mesta, mora odgovorna strokovna služba izvesti revizijo razvrstitve delovnih mest po kvalifikacijskih skupinah.

— Še naprej je treba ažurirati opise delovnih mest in pripraviti vse potrebno za analitično oceno, ki bo služila sistemu kategorizacije, oziroma drugim merilom nagrajevanja kot popolnejši način vrednotenja dela.

Problematika izplenov

Z današnjo številko začnemo objavljati serijo sestavkov o izplenih, ki jih je pripravil strokovni sodelavec raziskovalnega oddelka in predsednik komisije za izplene inž. TONE RAZINGER. Ker menimo, da bo vprašanje zanimivo za vse naše sodelavce, saj izboljšanje izplenov pomeni tudi povečanje dohodka, bomo člane delovnega kolektiva s temi sestavki seznanjali z dosedanjimi prizadevanji in doseženimi rezultati na tem področju.

Pod pojmom izplen si predstavljamo izkoristek zdravega materiala in ga definiramo kot razmerje med gotovim proizvodom in vložkom.

Od doseženega izplena je torej v veliki meri odvisna ekonomičnost proizvodnje, na drugi strani pa je doseženi izplen lahko merilo za stopnjo osvojitve nekega tehnološkega postopka za izdelavo, oziroma predelavo ter kvaliteto materiala. Rezultirajoči izplen je torej rezultat ustrezne opremljenosti obratov, pa tudi izdelane tehnologije za izdelavo in predelavo materiala.

Izplen določata količina odpadka ter izmečka. Točne definicije teh pojmov ni mogoče postaviti, kakor tudi ni

mogoče potegniti stroge meje med njima. Grobo rečeno, je delež izmečka odvisen od tehnologije dela, delež odpadka pa od opremljenosti obrata.

Iz vsega povedanega sledi, da je izplen še najbolj sprejemljiva definicija, da je doseženi izplen, oziroma izkoristek, odraz trenutnega znanja in zavesti pri delu.

Osnovni pogoj za izboljšanje izplena je torej v stalnem izpopolnjevanju našega znanja, zato nikoli ne smemo biti zadovoljni s tem, kar je doseženo, zakaj vedno je mogoče doseči še nekaj več.

Problematika izplenov v luči rekonstrukcije železarne Jesenice

Vzporedno z osvajanjem tehnologije predelave jekla na blumingu in valjarni trakov, se je začela tudi borba za izplen. Preden pa smo lahko začeli s sistematičnim delom za izboljšanje izplena, je bilo potrebno izdelati:

— regulative za izdelavo jekel, ter vlivanje v velike bloke,

— okvirni regulativ za predelavo jekla na blumingu in valj. trakov,

— določiti kriterije za ocenjevanje napak na valjanih proizvodih.

V tem sestavku se ne bom spuščal v obširno in zapleteno problematiko osvajanja proizvodnje posameznih vrst jekel prek bluminga in valj. trakov, treba pa je poudariti, da je prav uspešno delo na tem področju osnovni pogoj za dober izplen. Delo grupe za izplen je torej le nadaljevanje dela grupe za koordinacijo z valjarno Bela.

(nadalj. na 6. in 7. str.)

Predsednik republiškega sveta ZSS

Tone Kropušek na Jesenicah

Včeraj 5. t. m. je bil na obisku na Jesenicah predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Tone KROPUŠEK, pred. odbora za ind. in rud. Joža GLOBAČNIK in predsednik komisije za samoupravljanje Mitja ŠVAB. Dopoldan je bil v zgornjih prostorih Kazine razgovor o problematiki Železarne, v katerem so sodelovali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in uprave Železarne. Uvodno informacijo o stanju našega delovnega kolektiva je podal mag. inž. Peter Kunc. Razgovoru pa je sledil ogled valjarne Bela in tehniškega muzeja.

Ogledu Železarne je sledil ogled Kranjske gore, kjer je bilo kosilo in po kosilu neznan razgovor o razvoju turizma v zgornjesavski dolini. Popoldan pa so se ponovno zbrali v zgornjih prostorih Kazine predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine in Železarne ter nekaterih drugih delovnih organizacij ter s predsednikom Kropuškom razpravljali o občinskih prob. lemih.

O razgovorih bomo več poročali v naši prihodnji številki.



Kolektivu Železarne plaketa Joža Gregorčiča

Med prvimi prejemniki GREGORČIČEVE PLAKETE je tudi delovni kolektiv Železarne, kar je poleg tega, da so razen dveh, tudi vsi posamezni prejemniki člani našega delovnega kolektiva, zelo veliko priznanje Železarni. V obrazložitvi ob podelitvi plakete Železarni je rečeno: ŽELEZARNA JESENICE se upravično prišteva med delovne kolektive z zelo razvito športno rekreacijo. Podatki kažejo, da je ta dejavnost zajela že skoraj polovico članov kolektiva. Na Jesenicah in v okolici je bilo v povojnem obdobju zgrajenih nekaj športnih objektov z veliko materialno pomočjo Železarne. Železarna tudi drugače podpira razvoj in delovanje telesno vzgojnih in športnih organizacij. Ob skromnem denarju, ki je na voljo klubom in društvom, veliko pomeni razumevanje, ki ga kaže Železarna z izredno plačanimi dopusti za športnike — tekmovalce. Če je športna in telesnovzgojna dejavnost na območju občine dosegla v povojnem obdobju ugoden razvoj in v nekaterih panogah vrhunsko stopnjo, je v veliki meri zasluga železarne Jesenice.

Pred VI. kongresom Zveze komunistov Slovenije

Po štiriletnem obdobju se bo v Ljubljani v dneh od 9. do 11. decembra sestal VI. kongres Zveze komunistov Slovenije. Zbrani delegati na kongresu, ki bodo zastopali čez 67.000 komunistov Slovenije, bodo spregovorili in sprejeli stališča in sklepe o nadaljnjem razvoju samoupravljanja, o uresničevanju gospodarske in družbene reforme, o razvijanju socialističnih družbenih odnosov na vseh področjih družbenega življenja, o nadaljnji idejni krepitvi idejnopolitične enotnosti ZKS in o drugih vprašanjih.

V štiriletnem medkongresnem obdobju so bili doseženi pomembni rezultati v socialistični graditvi, razvoj pa je odprl številna nova vprašanja in probleme. Kongres bo obravnaval mnoga vprašanja iz povsem drugačnih aspektov, kakršni so prevladovali na zadnjem kongresu. Temeljna vprašanja na kongresu ne bodo več postavljena kot vprašanja načelne obrambe družbenega sistema, temveč kot temeljna oblika in sredstva nadaljnega socialističnega gibanja. Če je bilo samoupravljanje na zadnjem kongresu postavljeno še kot sistemsko vprašanje, brez katerega si ne moremo zamišljati nadaljnega socialističnega družbenega razvoja, je medkongresno obdobje samoupravljanje potrdilo kot temeljno sredstvo socialistične graditve in ga tudi mednarodno afirmiralo. Samoupravljavci so v tem obdobju z delavskim razredom na čelu, kot vodilno silo naroda, dokazali, da so sposobni upravljati družbeno-ekonomski razvoj in da so postali resnični in neodvisni gospodarji in usmerjevalci razvoja svojega naroda in širše družbene skupnosti. Te izredne pridobitve pa niso pomembne samo za skladnejši in hitrejši razvoj v mejah naše domovine, te pridobitve so dobile mednarodno afirmacijo in postajajo vse bolj tudi zahteve delavcev v mnogih deželah sveta.

Ob vseh teh izrednih uspehih, doseženih v obdobju od V. kongresa, pa bodo delegati na kongresu morali spregovoriti tudi o protislovjih, ki nastajajo v naši družbi, o raznih deformacijah, ki se kažejo v vseh močnejših oblikah, o konservativni miselnosti, ki zaviralno vpliva na naš hitrejši razvoj in o vseh tendencah, ki v imenu humanizacije zahtevajo vračanje na staro, to je na povečanje vloge države v našem družbenem razvoju.

Pri obsežnih pripravah gradiva za VI. kongres so sodelovali poleg komisij številni javni delavci in znanstveniki ter znanstvene ustanove. O posameznih kongresnih temah in dokumentih so pred dokončno formulacijo razpravljali v občinskih organizacijah ZK, v posameznih komisijah, razprave pa so bile tudi v dnevnem časopisju. Tako obsežna in široka priprava kongresnega gradiva je nedvomno prispevala k razčiščenju mnogih vprašanj že v predkongresnem obdobju, obenem pa je jamstvo za uspešno in plodno delo kongresa.

Osnovni poudarek na kongresu pa bo prav gotovo veljal vlogi in nalogam komunistov v boju za neprestano socialistično presnavljanje družbe. Že v pripravah na VI. kongres ZKS so se pokazali prvi rezultati preobrazbe Zveze komunistov, porajale pa so se tudi nove kvalitete in idejnopolitična praksa v delu Zveze komunistov. Razumljivo je, da ZKS v okviru ZKJ, z nadaljnjim razvojem demokratizacije in družbenega samoupravljanja dobiva nove, vsebinsko polnejše, politično pa odgovornejše naloge. V tem okviru pa bo tudi dolžnost in naloga KOMUNISTA, da aktivno deluje v okviru samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij za uresničevanje socialističnih načel in za nadaljnjo afirmacijo samoupravljanja.

Sestemu kongresu Zveze komunistov Slovenije želimo plodnega dela in jasnih ter konkretnih zaključkov za delo KOMUNISTOV v nadaljnjem socialističnem razvoju Slovenije in Jugoslavije.

5. seja DS valjarne 2400

Proizvodnja in izpleni

Delavski svet valjarne 2400 je imel 19. novembra 5. redno sejo. Navzočih je bilo 24 članov, razen njih pa še celoten vodstveni kader obrata. Najprej so pregledali sklepe sprejete na sejah samoupravnih organov, nato pa je

Konstituantna seja predsedstva mladinske konference Železarne

V petek, 20. 11. se je v Delavskem domu sestalo predsedstvo mladinske konference železarne Jesenice na konstituantni seji.

Po izvolitvi ideološke, društvene in kadrovske komisije ter komisije za šport, so porazdelili delo med člane komisij, kateri naj bi izdelali delovne programe komisij in predračune za nadaljnje delo.

Če bo UO Železarne odobril predsedniku Mirotu Ipavcu dvakrat tedensko po štiri ure plačane delovne odsotnosti za izvrševanje svoje odgovornosti, bo vsak torek in petek od 12. do 14. ure v pisarni predsedstva v Delavskem domu reševal tekoče probleme in bo na voljo za razgovore z mladimi sodelavci Železarne.

V smernicah za nadaljnje delo so se zavzeli za ureditev mladinske organizacije po aktivnih, saj je znano, da je v naši Železarni 25 % ali 1400 zaposlenih mladih, veliko tudi iz drugih republik. Vsi ti mladi sodelavci se srečujejo s številnimi problemi, katere bodo lahko reševali skupaj s predsedstvom mladinske konference.

Delovni program vsebuje tudi organizacijo predavanj, tekmovanj in sodelovanje mladih iz Železarne na srečanju mladine težke industrije. Uredništvu Železarja bodo posredovali predlog za urejanje posebne rubrike, katero bi s sodelovanjem uredništva urejala mladina sama.

Posebno pozornost bodo pri svojem delu posvetili problemom, na katere mladi naletijo pri zaposlovanju oz. na delovnih mestih in skrbijo za tiste mladince, ki delajo na delovnih mestih, ki so škodljiva za zdravje.

Seveda pa bodo na bodočo delovno orientacijo predsedstva lahko največ vplivali mladi sami z aktivnim sodelovanjem, to je s sporocanjem težav in problemov, s katerimi se srečujejo vsak dan, pa tudi s predlogi in idejami. Vsak torek in petek od 12. do 14. ure lahko osebno, pisмено ali telefonsko sodelujejo pri oblikovanju mladinske organizacije Železarne.

M. Kunšič

sledila analiza izpolnjevanja proizvodnih nalog za oktober in potrditev načrta za november. Govorili so še o reklamacijah in kvalitetskem delu, ter o integracijskih procesih, na kar so sledila poročila predsednikov komisij.

Obratovodja je prisotne člane delavskega sveta seznanil s proizvodnimi uspehi, doseženimi v oktobru. Podatki kažejo, da so načrt valjarne izpolnili s 118,2 %, načrt gotove robe 108 %, načrt odprave pa s 107 %. Proizvodni načrt za november je znašal 7.100 ton, do 17. pa so že izvaljali blizu 5.000 ton, od tega gotove robe 4.067 ton, ter odpravili okrog 4.000 ton izdelkov. Primerjalni podatki z oktobrom kažejo, da so doseženi rezultati v novembru boljši.

Inž. Podrekar je na seji obširneje analiziral valjarne napake. V prihodnje bo po njegovem mnenju treba posvetiti večjo pozornost krivim ploščam, ki na posameznih izmenah predstavljajo 10 % celotne proizvodnje. Omenjene napake sicer ne vplivajo bistveno na izplen, pač pa imajo sodelavci zaposleni na Sack škarijah precej težav.

Da bi delo na progi pote-

kalo še bolje kot doslej, so predlagali, da bi menjavo trojke izvedli na vsakih šest dni, priprava dela pa mora ustrezno prilagoditi dovolj slabov po posameznih dimenzijah. Obratovodja je prisotne informiral še o uvedbi premij na izplen, ki naj pomenijo spodbudno gibalno ter vplivajo na izboljšanje izpleta. V nasprotnem primeru, pa pravilnik predvideva penaliziranje.

Člani delavskega sveta niso imeli pripomb na poročilo obratovodje o integralnem razvojnem programu slovenskih železarn. Predlagali so le, da je treba pravočasno izvesti morebitne prekvalifikacije kadrov v vseh delovnih enotah, ki so omenjene v Integralnem razvojnem programu.

Obratovodja je svoje poročilo ilustriral s številnimi statističnimi in shematičnimi podatki. Iz teh podatkov je bilo zelo nazorno razvidno obdobje razvoja slovenskih železarn do leta 1975.

Predsednik kadrovske komisije ni poročal o delu te komisije, pač pa so na seji obravnavali več primerov, ki jih je že prej obravnavala kadrovska komisija pri delavskem svetu. Ob koncu se je so sprejeli tudi nekaj sklepov.

6. seja delavskega sveta valjarne Bela

Na dnevnem redu kadrovska problematika

Delavski svet valjarne Bela je na 6. redni seji ugotovil, da sklepi prejšnje seje niso v celoti izpolnjeni, oziroma so vsi trajnejšega značaja. Obratovodja inž. Perne je poročal o proizvodnih uspehih v mesecu oktobru. Bluming valjarne je proizvodni načrt izpolnila s 116 % v odnosu na osnovni plan in 103 % v odnosu na proizvodni plan. Obratovali so na tri izmene in koledarski čas izkoristili v obsegu 85,4 %.

Valjarna trakov je dosegla proizvodni načrt s 155 % v odnosu na osnovni načrt in 101 % v odnosu na proizvodni načrt. V obeh valjarnah je precej težavno stanje zaradi delovnih valjev. Ugotavljajo tudi, da hladilna voda ni čista in zato obstoja precejšnja negotovost pri valjanju. Na objavljeni razpis za prosta delovna mesta, ki jih bodo potrebovali za dopolnitev četrte izmene v bluming valjarni in tretje izmene v valjarni trakov, je kadrovska komisija prejela veliko prijav. Delavski svet je bil seznanjen z rezultati tega razpisa in so obravnavali prijavljene kandidate od primera do primera. V zapisniku so objavljena imena tistih sodelavcev, ki so uspešno opravili test, precej pa je bilo takih kandidatov, ki so pri testiranju dosegli slabše uspehe in so bili njihovi predlogi

zavrtnjeni. Ob koncu seje so sprejeli še nekaj sklepov in obravnavali tekočo problematiko obrata.

Železarski globus

INDIJA — Prva stopnja nadaljnje izgradnje največje indijske železarne v Rourkeli je v glavnem zaključena. Gradijo četrto plavž, koksarno, jeklarno in kotlarno, medtem ko so nekateri valjarniški obrati že pričeli s poskusnim obratovanjem. Ko bodo vse novo zgrajene naprave pričele obratovati, se bo povečala letna proizvodnja surovega jekla od sedanjih 700.000 ton na 1,24 milijona ton.

ZDA — V železarni Alan Wood Steel Co. so v kisikovih jeklarni, kjer imajo dva 160 tonska LD konvertorja, uvedli predhodno ogrevanje starega železa. V ta namen imajo posebno napravo, v kateri lahko naenkrat ogrejejo 60 ton starega železa na temperaturo 650° C. Kot gorivo uporabljajo zemeljski plin in kisik. Čas ogrevanja do zgornje temperature je 15 minut. S tem predgrevanjem so lahko povečali količino starega železa v vložku konvertorjev do 45 %.

Izvršitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter odprave za november 1968

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	program	izvrš.	%	program	izvrš.	%	
Plavž	11.800	11.574	98.1				
Martinarna	28.000	27.354	98.7				
Električna peč	10.000	9.113	91.1				
Livarne	902	927	102.8				
Opekarna	1.780	1.681	94.4	170	336	197.6	
TOPILNICE:	52.482	50.649	96.5	170	336	197.6	
Bluming	29.050	29.105	100.2	650	697	107.2	697
Valj. trakov	11.150	9.783	87.7	3.150	2.455	77.9	2.825
Profilarna	200	77	38.7	200	77	38.7	85
Težka proga	3.810	4.491	117.9	160	163	101.6	176
Lahka proga	2.950	3.620	122.7	1.900	2.075	109.2	2.077
Valj. žice							
— Jesenice	2.700	2.960	109.6		611		611
— Bela	2.600	1.966	75.6	1.300	576	91.3	576
Valjarna 2400	7.100	8.439	118.9	6.900	8.174	118.5	8.079
Valjarna 1300	4.200	5.001	119.1	4.200	4.912	116.9	4.851
Jeklovlek	1.000	886	88.6	1.000	885	88.5	917
VALJARNE:	64.760	66.328	102.4	19.460	20.625	106.—	20.894
Hladna valj.	2.100	2.370	112.8	2.100	2.355	112.1	2.317
Žičarna	4.040	3.689	91.3	2.500	2.820	112.8	2.798
Žebļarna	965	1.129	117.—	965	1.112	115.3	1.107
Elektrodni:							
— žica	830	797	96.1	830	793	95.6	771
— prašek	40	50	124.5	40	50	124.5	48
PREDEL. OBR.:	7.975	8.035	100.8	6.435	7.130	110.8	7.041
ŽELEZARNA:	125.217	125.012	99.8	26.065	28.091	107.8	27.935

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 421 ton, izvršene pa 319,6 ton.

Če mesec november obravnavamo po dekadnih izpolnitvah plana skupne in blagovne proizvodnje, lahko ugotovimo naslednje: Skupna pro-

izvodnja je naraščala proti koncu meseca na lahkah progah, v valjarni debele pločevine, v hladni valjarni, žičarni, žebļarni in elektrodnem

oddelku. V vseh navedenih obratih, je bil trend naraščanja tudi pri blagovni proizvodnji v smeri tretje deкаде. Za vse druge obrate velja, da so dobro in enakomerno delali prek celega meseca.

TOPILNICE: V elektrojeklarni je velik problem staro železo, ki vsebuje precej nezaželenih elementov. Tako je bilo po krivdi vložka zgrešenih v novembru polovica, to je 7 šarž. Z drugimi besedami to pomeni, da so nadaljnji obrati dobili 350 ton manj programiranega vložka, oz., da smo za toliko ton trenutno povečali zaloge. V SM jeklarni so v precejšnji meri težave

pri izdelavi dinamo šarž, začeni pri fero-siliciju, ki ima visok odstotek plinov, prek živnih porovic do naprave za prelivanje teh šarž. Če bomo v martinarni ustvarili pogoje za izdelavo te vrste jekla, menim da bo pritožb iz valjarne 1300, da je vložka premalo, zmeraj manj.

VALJARNE: Za valjarne ni bil problem narediti količine, predpisane s planom za november. Če izvajamo težko progo, ki nima naročil, pa je bil zato plan postavljen nižje, plan blagovne proizvodnje nismo dosegli v valjarni trakov, v valjarni žice in jeklovleku. Če smo zaradi slabše situacije z vložkom delno zaustavili prodajo iz valjarne trakov in valjarn žice, pa je imel jeklovlek dovolj materiala za predelavo. Po pravilu »hitro daj vložek, da boš videl na kaj se bodo potem izgovarjali«, smo storili vse; sedaj je vrsta na obratu, da odgovori s povečano blagovno proizvodnjo, za kar ima vse realne možnosti. Valjarna tanke pločevine je dosegla visoko proizvodnjo kljub okvari na pogon-

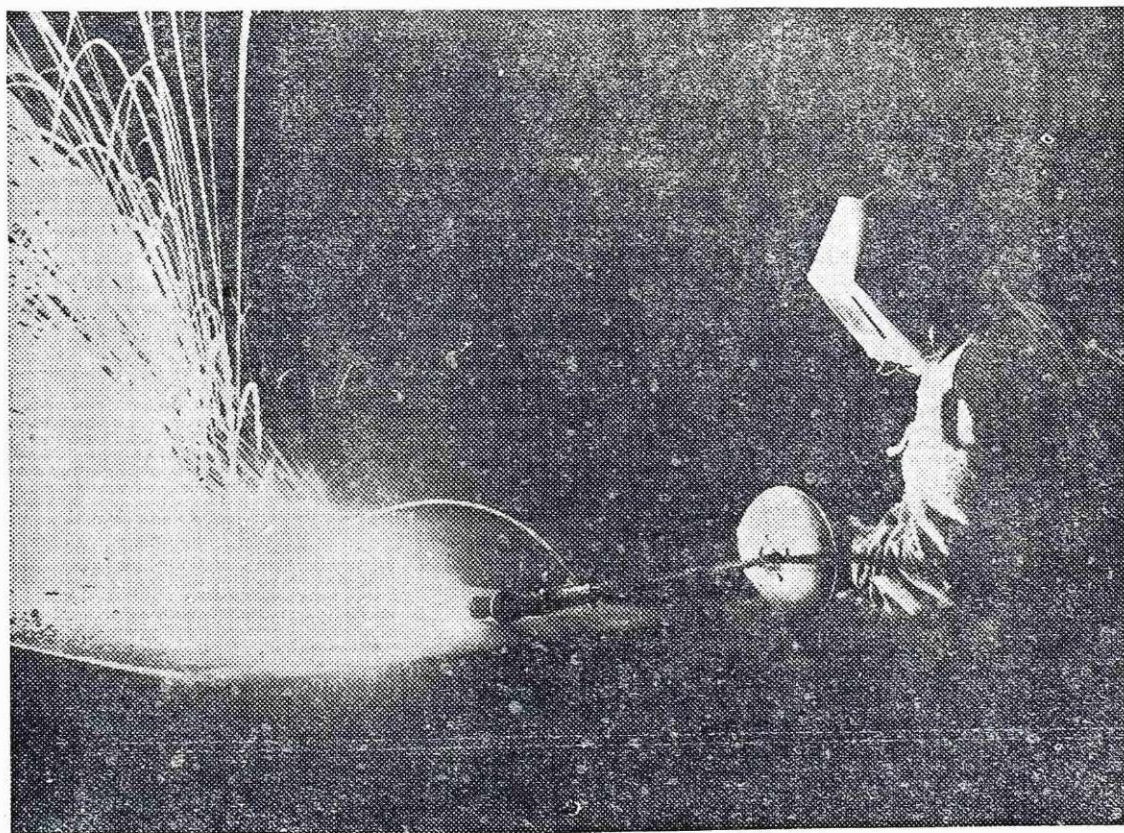
skem motorju za duo ogrodje. Valjarna debele pločevine je dosegla v novembru letošnjo največjo blagovno proizvodnjo. Če pogledamo skupno proizvodnjo na blumingu, vidimo da je šlo skozi ta naš osnovni valjavniški agregat premalo jekla, če še drugače zapišemo, skupna proizvodnja ni sledila povečanim količinam končnih obratov, čeprav je bluming sam to proizvodnjo dosegel. Nujno, da bo v I. dekadi decembra »vaku. um« vložneca materiala skoraj v vseh obratih.

PREDELOVALNI OBRATI: Za november lahko zapišemo, da se je stanje v žičarni popravilo, da je tudi hladna valjarna obdržala dobro proizvodnjo od nekaj mesecev nazaj. Žebļarna je večjo blagovno proizvodnjo, kot v tem mesecu dosegla le v oktobru, vendar smo takrat imeli dva delovna dneva več. Varilna žica je sedaj dobro preskrbovana z vlečnim materialom in bi morala, podobno kot jeklovlek, povečati svojo proizvodnjo, četudi na račun zaloga elektrod.

- ec -

Prispevek za izgradnjo onkološkega inštituta v Ljubljani

Sindikalni odbor plinske in vodne energije je namesto venca na grob pokojnega Rudija Ravnikarja nakazal prispevek 10.000 S din za izgradnjo onkološkega inštituta v Ljubljani.



»Flemlanje« slabov v valjarni Bela

Izpolnili so letni proizvodni načrt

Tehnološka priprava dela prek celega leta zbira podatke o izpolnjevanju proizvodnega načrta Železarne ter za vsako delovno enoto posebej in sicer ločeno za skupno proizvodnjo in blagovno proizvodnjo. Zbrani podatki, ki smo jih dobili na tehnološki pripravi dela, kažejo, da je bil načrt blagovne proizvodnje oziroma prodaje dosežen in celo presežen v naslednjih delovnih enotah oziroma agregatih:

— bluming valjarna je namesto planiranih 5.000 ton v 11 mesecih že proizvedla 7.905 ton,

— valjarna trakov namesto 21.400 ton v istem času 29.937 ton,

— na lahkah progah so presegli načrt blagovne proizvodnje in to v 11 mesecih za 7500 ton in proizvedli 23.601 t,

— v valjarni 1300 pa bi morali izdelati 44.300 ton, toda izdelali so že 51.236 ton.

K temu bo treba seveda prišteti še realizacijo načrta blagovne proizvodnje v decembru in bodo podatki še boljši oz. odstotek izpolnjenega načrta blagovne proizvodnje večji.

In še nekaj podatkov o izpolnitvi načrta skupne proizvodnje. V 11 mesecih letošnjega leta je uspelo valjarni trakov izpolniti načrt skupne proizvodnje za leto 1968 s 105,8 %, na težki progi 114,4 %, na lahkah progah 106,8 % in v valjarni 1300 115 %. Tudi v tem primeru bodo podatki o končani izpolnitvi načrta skupne proizvodnje drugačni in večji, ko bomo prišteli še proizvodnjo doseženo v decembru. Kar zadeva izpolnjevanje načrta blagovne proizvodnje, pa so ostale delovne enote še precej oddaljene. Šele ob koncu leta bomo lahko ugotovili, koliko je bilo delovnih enot, ki jim je uspelo načrt blagovne in tudi skupne proizvodnje izpolniti, ko bodo zbrani dokončni podatki.

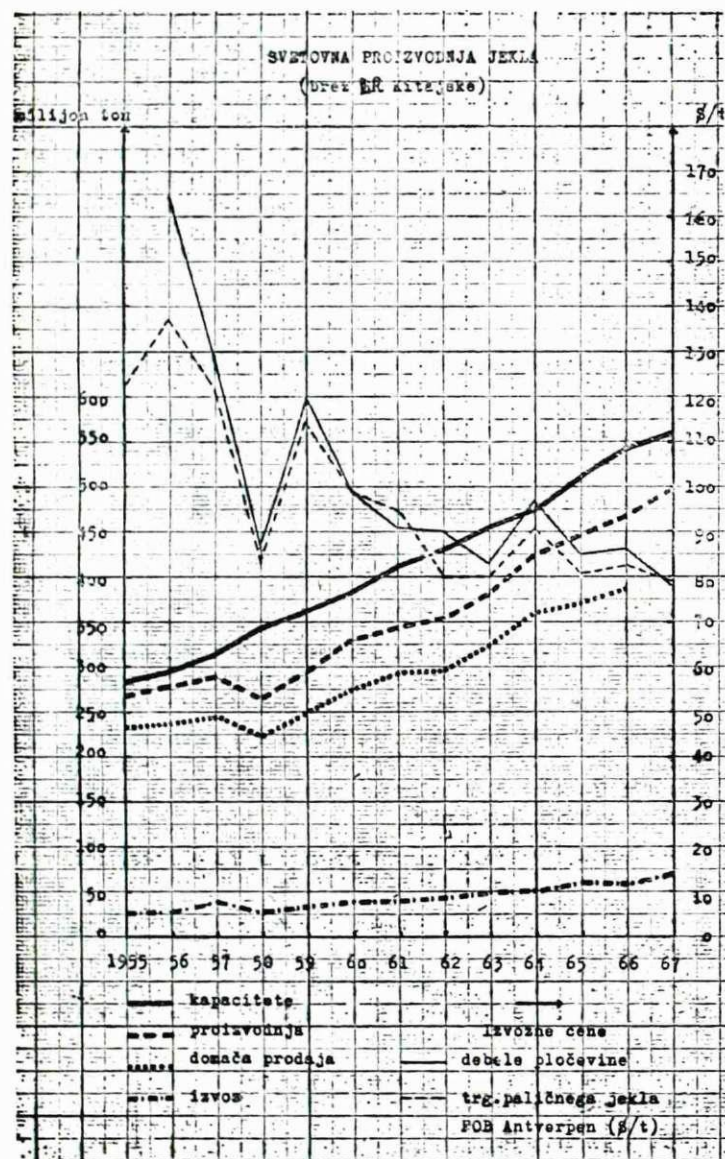
— or

Velike razvojne možnosti v proizvodnji jekla

Svetovna proizvodnja jekla se v zadnjem desetletju nagiblje k hiperprodukciji, ki je delno posledica tehnološke revolucije in to ne samo zaradi bogatenja rude in priprave vsipa v plavže, ampak tudi zaradi konvertorske proizvodnje jekla, kontinuiranega vlivanja in valjanja jekla, avtomatizacije postopka in s tem v zvezi izrednega povečanja agregatov vseh proizvodnih enot. V vsem tem času, posebno pa v zadnjih šestih letih, se mnogo poznamizira in prizadeva, da bi se ta problem rešil. V najnovejšem času je ustanovljen tudi

mednarodni institut za železo in jeklo (International Iron and Steel Institute) z nalogo, da reši ta problem. Prvi konferenci te ustanove lansko leto v Bruslju je prisostvovalo več kot 250 vrhunskih podjetnikov iz svetovne industrije jekla, kar kaže na veliko aktualnost tega problema.

Po podatkih Evropske ekonomske komisije je bilo v času od 1956. do 1967. leta stanje kapacitet, izvršene proizvodnje oziroma neizkoriščenih kapacitet ter obsega izvoza v svetu (brez LR Kitajske) naslednje:



Obsežnost problema se najboljši vidi v 1967. letu, ko so svetovne kapacitete za proizvodnjo jekla znašale 559 milijonov ton, proizvedeno pa je bilo samo 484 milijonov ton in so neizkoriščene kapacitete znašale kar 75 milijonov ton. To je rekord v nizu prikazanih let, če se ne oziroma na poznano krizo v letu 1962. Da bi se bolj uvideli resnost situacije, se poslužimo podatka, ki pove, da znašajo neizkoriščene kapacitete toliko, kot znaša trikratna proizvodnja jekla v Veliki Britaniji.

Ce upoštevamo to, da je bil obseg svetovnega izvoza sko-

raj enak obsegu neizkoriščenih kapacitet, pridemo do zaključka, da bi proizvajalci jekla, po zadostitvi domačih potreb, lahko izvozili dvakrat več jekla kot so ga v preteklem letu.

Zaradi tega, ker so v trgovini med industrijsko razvitiimi deželami zmanjšane carinske bariere, se na sektorju jekla povečuje medsebojna izmenjava znatno hitreje od klasičnega izvoza jekla v tradicionalne dežele — kupce. Od leta 1955 je izvoz v dežele proizvajalce jekla povečan po obsegu za trikrat, medtem ko izvoz v dežele v

razvoju povečan samo za 50 %.

Taka karakteristika svetovnega izvoza jekla povzroča še večje zaostrovanje krize, glede na to so damping cene mnogo nevarnejše v razvitih deželah kot pa v deželah v razvoju.

Kot logična posledica takega stanja, je prišlo na zahodu do velike koncentracije proizvodnje. V tem smislu je prišlo do združitve v Zahodni Nemčiji, Franciji, Luksemburgu, v zadnjem času pa tudi na Japonskem. V Veliki Britaniji je bilo nacionaliziranih 13 največjih jeklarn in ustanovljena družba British Steel Corporation, ki sedaj zavzema drugo mesto na lestevici svetovnih proizvajalcev jekla.

Med vzroke, ki vplivajo na pojav viškov kapacitet in proizvodnje jekla nad povpraševanjem in na ta način tudi padcu izvoznih cen (glej grafikon), spada tudi upadanje specifične potrošnje jekla. Ta pojav, že od prej poznan na ameriškem tržišču, prihaja do velikega izraza tudi v Zahodni Evropi, kjer soppada s šibkejšim popraševanjem po jeklu nasproti splošni ekonomski ekspanziji.

Industrija jekla je zaradi vse intenzivnejše konkurence primorana stalno izpopolnjevati svojo tehnologijo in bogatiti asortiment. Izboljšanje kvalitete jekla, njegovih mehanskih in drugih lastnosti, nepotrebno vpliva na zmanjšanje prodaje. Z razvojem novih kvalitete jekla se lahko lahkoo konstrukcije, dosežejo še večji prihranki. Medtem pa potrošnja tako imenovanih ploščatih profilov ter vse večja uporaba varilne tehnike ne samo, da zmanjšuje uporabo litih in kovanih profilov, temveč se s tem zmanjšuje splošna potrošnja jekla.

Proizvajalci drugih industrijskih panog tudi vplivajo na zmanjšanje specifične potrošnje jekla in to s pojačano konkurenco, ki jo njihovi proizvodi direktno vršijo na jeklo. To pride najbolj do izraza na sektorju aluminija in plastičnih mas. Po drugi strani pa se opaža tendenca, da se jeklo uporablja tam, kjer se je do sedaj uporabljalo drug material kot npr. les in beton. Na splošno obvladuje stališče, da se bo ta zamenjava v kolikor se bo širše razvijala, verjetno vzajemno nevtralizirala. Vsekakor pa bo bodoči razvoj odvisen od relativnih stroškov raznih surovin ter od tehnologije njihove proizvodnje in uporabnosti.

Po mišljenju pooblaščenega upravnika in predsednika družbe Finsider prof. E. Manuella, ki je pred kratkim predaval v Torinu o temi Clovek in jeklo okrog leta 2000, glede vprašanja konkurence drugih kovin in sploh nadomestnih snovi, ko se je moralo jeklo več let upirati silnemu prodiranju lesa, stekla, plastičnih mas, cementa, drugih kovin, mestoma celo tudi papirja, se je konkurenčni boj poleg in je-

kla se danes bolj poslužujejo kot določila.

Ceprav je železo ena najstarejših kovin, se je poraba razmahnila šele v zadnjih letih. Na vsem svetu so porabili v razdobju od 1946 do vključno 1967 okoli 6 milijard ton jekla, kar pomeni mnogo več kakor je znašala poraba do druge svetovne vojne.

Kako velike so danes potencialne možnosti nadaljnje razvoja porabe jekla, kaže naslednji kazalec: danes v najbolj razvitih deželah znaša poraba jekla na prebivalca prek 600 kg letno, po drugi strani pa v ostalih deželah, ki zajamejo dve tretjini svetovnega prebivalstva, niti 50 kg letno.

Konkretno v naši deželi je bila leta 1967 poraba jekla 136 kg na prebivalca, tako da so za nami v Evropi samo štiri dežele (Grčija 95, Irska 87, Portugalska 69 in če vzamemo še Turčijo s 24 kilogramov na prebivalca).

Ce izhajamo iz teh ugotovitev, bo svetovna poraba jekla narasla v letu 1975 na 700 milijonov ton in v letu 2000 naj bi dosegla že kar približno dve milijardi ton. Torej jeklo bo tudi v prihodnosti pomenilo osnovo za vsak nadaljnji gospodarski in socialni napredek.

Predvideni porast porabe jekla bo dal novega poleta tehnološkemu napredku v jeklarski industriji. Glavni, sicer sedaj teoretični cilj je ta, da se doseže neprekinjeno proizvodnjo jekla. Pri tem se računa na revolucionarni sistem izkopavanja železove rude potom atomske eksplozije globoko v podzemlju v najdiščih železove rude. V industriji bakra že pripravljajo podoben načrt.

Problemski aspekt razvojnega programa naše panoge je zaostren toliko bolj, ker tudi v tej industriji vpliva gospodarska reforma, kot tudi krepitev nekaterih elementov tržnega gospodarstva ter še posebno borba za eko-

nomičnejše gospodarjenje. V luči teh internih in preje navedenih eksternih vzrokov in pogojev se poraja potreba po iskanju racionalnih pogojev za razvoj naše črne metalurgije.

Pri vsem tem obstaja osnovni problem v tem, ker nimamo čvrstega dolgoročnega splošnega gospodarskega načrta, da bi na podlagi njega določili obseg in strukturo jeklarske industrije. Tako so na primer gospodarski krogi še vedno v dilemi glede tretiranja kovinsko-predelovalnega kompleksa, to je, ali naj se z ekspanzijo te grupacije ustvari predpogoj za hiter porast industrije v celoti, oziroma ali naj se teži za umirjenim razvojem zaradi gospodarske stabilnosti. Upošteva se to, da je jeklo najmasovnejši repromaterial ter posebno njegov značaj v okviru proizvodnje delovnih sredstev, se vse dežele, ki razvijajo kovinsko-predelovalno industrijo, trudijo, da zagotovijo določeno bazo jeklarski proizvodnji in da odvisnost od uvoza spravijo v okvire, ki jim jih omogoča njihovo gospodarstvo in plačilna bilanca.

Dolgoročni program mora odgovoriti na vprašanje, ali današnja razmerja glede preskrbovanja gospodarstva z jeklom (30 do 40 % skupne potrošnje jekla se uvaža) dovolj spoštujejo domače pogoje za razvoj te panoge ter do katere mere mora biti naša industrija odvisna od uvoza jekla? Pri tem ne smemo izgubiti iz vida tendence vse širšega vključevanja našega gospodarstva v svetovno tržišče. Katere so te možnosti izvoza blaga, ki bodo zagotovile morebitno relativno visok uvoz jekla tako, da preskrba s tem materialom ne bo limitirajoč faktor našega gospodarskega razvoja?

(Viri podatkov: The European Steel, Market in Priredni pregled, Beograd) Tautović

Ali izpleni ali hokej?

Dne 26. novembra 1968, je v okviru DIT imel v Kazini strokovni sodelavec RO inž. A. Razingier predavanje o problematiki izplenov v naši Železarni. Tema je vsekakor aktualna in je bilo predavanje zanimivo glede na to, da predstavljajo izpleni v posameznih fazah naše proizvodnje enega izmed osnovnih faktorjev v pogledu ekonomike poslovanja našega podjetja. Predavanja so se udeležili številni predstavniki obratov nove valjarne na Beli in jeklarne, nisem pa zasledil predstavnikov drugih obratov kot na primer starih obratov na Javorniku, jeklovleka, hladne valjarne itd.

Ker se mi nehotе vsiljuje misel ali se predstavniki teh obratov mogoče niso udeležili predavanja zaradi ogleda hokejske igre, si postavljam resno vprašanje: ali ni strokovnemu kadru v tej situaciji v Železarni bolj pomembna diskusija o problematiki izplenov kakor udeležba na hokejski igri? Mislim, da je nujno, da pri reševanju problemov izplena sodeluje ves strokovni kader Železarne, da je to skupna naloga slehernega člana kolektiva, predvsem pa operativnega kadra posameznih vodstev obratov. Zeleti je, da so v bodoče pri obravnavanju podobne problematike navzoči predstavniki vseh obratov, predvsem pa prizadetih, oziroma, da se udeležijo takega razgovora tudi na ravni DIT, ker je tako sodelovanje pri reševanju problemov v Železarni v vsakem primeru koristno in potrebno.

Član DIT

MESEC NOVEMBER 1968

Sprejetih: 76

Prenehalo delovno razmerje 99, od tega jih je 39 odšlo v JLA.

STAROSTNO UPOKOJENI:

JANEZ DAKSKOFER, rojen leta 1910, livarna — 26 let v ZJ, JANEZ GREGORI, 1910, toplotna energija — 25 let in pol v ZJ, KAREL REJC 1911 jeklovlek — 20 let in pol v ZJ in JAKOB POGACAR, 1915, UOS — 28 let v ZJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI:

MARIJA ARH, 1914, GEŽ — 7 let v ZJ, JANEZ CENGLE, 1910, strojne delavnice — 29 let v ZJ, FRANC KAJDIŽ, 1911, težka prog — 32 let v ZJ, JANKO PELCEL, 1928, transport — 22 let v ZJ, JERCA STEFELIN, 1914, GEŽ — 18 let v ZJ in ANTON VIDIC, 1912, transport — 32 let in pol v ZJ.

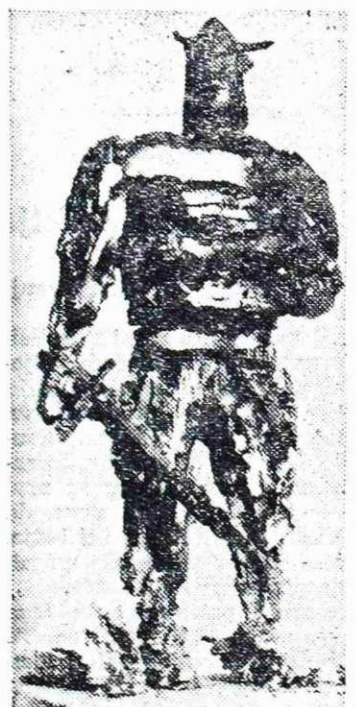
POKOJNINO SO UVELJAVILI INVALIDI III. KATEGORIJE:

ASIM KONIČ, 1923, žična valjarna — 20 let v ZJ, FRANJO KOSANČIČ, 1921, gradbeno vzdrževanje — 17 let in pol v ZJ, FRANC SMOLEJ, 1911, valjarna Bela — 30 let v ZJ in JOŽE ZAVASNIK, 1910, strojno vzdrževanje — 29 let v ZJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da še dolgo let zdravi in zadovoljni uživajo težko zaslužen pokoj!

UMRLI:

ANTON GASAR, 1929, transport — 19 let v ZJ in



Tone Svetina: Bog vojne, jeklena skulptura iz drobcev granat (berite razgovor z avtorjem Ukane na 8. in 9. strani)

FRANC SMOLEJ, 1910, Javornik I — 38 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

IZKLJUČENI IZ ŽELEZARNE JESENICE:

Božo Černe, 1937, elektro vzdrževanje, Mile Dujlo, 1937, plavž, Vinko Erbus, 1948, žična valjarna, Stanko Gjerkeš, 1947, transport, Vlado Kolbas, 1927, valjarna Bela, Jože Kontarščak, 1945, plavž, Franc Lah, 1941, HVŽ, Franc Mandeljč, 1949, gradbeno vzdrževanje, Jenez Markelj, 1945, elektro vzdrževanje, Feliks Milošič, 1945, Javornik I, Ivan Muršec, 1948, HVŽ, Anton Nemeček, 1944, HVŽ, Jože Očko, 1919, livarna, Rasim Ramič, 1945, Javornik I, Edvard Selinšek, 1950, Javornik II, Alija Suljanovič, 1944, šamotarna, Djuro Sarič, 1942, livarne, Milan Tadič, 1947, Javornik I, Jurij Velikonja, 1943, martinarna Franc Zildžovič, 1942, transport in Radovan Zorič, 1950, HVŽ.

Kontrolorji, vratarji in čuvaji na tečaju

Na predlog varnostne službe je oddelček za izobraževanje odraslih ŽIC od 11. do 25. novembra organiziral tečaj za kontrolorje, vratarje in čuvaje, ki so zaposleni pri varnostni službi. Tečaj je bil razdeljen na več predavanj. Tečajnikom je o požarno varnostni službi govoril poveljnik Gregor Novak, o naši zakonodaji Lojze Dolgan, o prvi pomoči ter osebni in splošni higieni dr. Aleksander Rjazancev, o odnosih med ljudmi sociologinja Albinca Tušarjeva, o strokovnem delu Valentin Jeršin, ter o kriminalistiki zastopnik iz UJV Kranj.

Za predavanja je med tečajniki vladalo veliko zanimanje in so bila lepo obiskana. 25. in 26. novembra so tečajniki opravili izpite. Od 76 tečajnikov jih je 16 opravilo izpite z odličnim uspehom, 37 s prav dobrim, 22 z dobrim in en tečajnik z zadostnim uspehom.

Delegati za VI. kongres ZKS

Šestega kongresa Zveze komunistov Slovenije, ki bo od 9. do 11. 12. v Ljubljani, se bodo iz naše občine udeležili naslednji delegati: France ŽVAN, Pavel LOTRIČ, Tomaž ERTL, Jože GAZVODA, France TALER, Dante JASNIČ, Franc MARKELJ, Viktor OBLAK, Rado GOLBA, inž. Vinko GOLC, Jože PODOBNIK in Srečko ZIMA.

Ali smo za odpravo alkoholizma v naši železarni?

Z ozirom na individualne probleme na področju alkoholizma v Železarni, smo primorani začeti sistematično delati za rešitev tega problema. Napori, ki jih vlagamo na vzgojnem, zdravstvenem in socialnem področju so precejšnji. Toda zdi se, da ti napori ostajajo brez večjega učinka, morda tudi zaradi tega, ker ne dobijo zadostne podpore odgovornih družbenih dejavnikov in zaradi tega, ker so različne službe in organizacije med seboj prešibko povezane.

Preventiva, kakor tudi rehabilitacija in resocializacija pa nikakor ne smejo in ne morejo biti izključno samo zdravstveni problem. Zato ker ogroža družbeno skupnost je obenem hudo socialno zlo, kateremu se mora postaviti po robu družba s svojimi institucijami oblasti, politične in družbene organizacije. Z zakonskimi in drugimi predpisi pa moramo regulirati nekatera pereča vprašanja preventive na področju alkoholizma.

Alkoholizem pušča za sabo hude zdravstvene, socialne in ekonomske posledice. Prekomerno uživanje alkohola uničuje človeški organizem. Alkoholizem poleg telesnih okvar ruši odnose v zakonu, v družini, na delovnem mestu, v sredini v kateri živi in dela. Alkohol je kriv večkrat nesreči na delovnem mestu, kriv je celo smrtni nesreči. Več ali manj nam je znano, kakšne dalekosežne posledice pušča alkohol v družini, še prav posebno na otrocih.

Spoznanje, da je alkoholizem v svojem nastanku predvsem sociološki problem, ki nastane šele kasneje in to le delno, medicinsko vprašanje. Bistveni urejevalec socioloških vprašanj sta vodstvo uprave in samoupravni organi, ker alkoholizem terja takojšnje ukrepe, ne kaže izubljati časa s podrobno študijo in dokumentacijo tega problema. Študij naj se vrši hkrati s praktičnimi ukrepi in jih tako sproti dopolnjuje. Vse ukrepe kot celotno politiko borbe proti alkoholizmu naj bi obravnaval in po svoji presoji odobril delavski svet. Službe v posameznih sektorjih, ki so za to odgovorne, pa naj dosledno izvajajo svoj program dela. Če hočemo dosledno izvajati ta program

dela proti alkoholizmu v Železarni, moramo biti dosledni pri izvajanju. Doslednost se zahteva od vsakega člana kolektiva, zlasti pa še od vseh vodij skupin do obratovodstev in vodstva podjetja. Najboljša vzgoja in naj-

boljša propaganda je zgled. Zgled največ zaleže, če ga nudi vodilno osebo. Pri izvajanju nalog pričakujemo od političnih organizacij v Železarni in v občini, da nam pomagajo pri uresničevanju našega programa.

Slovo od upokojenih sodelavcev



V soboto, 23. novembra zvečer, je valjarna profilov imela poslovilni večer upokojenec v gostišču Zelenica v Zabreznici. Udeležili so se ga poleg upokojenec letošnjega leta predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov obrata ter obratovodja Zdravko Črv. Vabilu se je odzval tudi najstarejši upokojenec obrata 89-letni Janez Bizjak, ki so mu izročili majhen poklon.

Skromno slovesnost je otvoril in pozdravil vse navzoče predsednik sindikalnega odbora Franc Ferk. Pozdravni govor je imel podpredsednik sindikalnega odbora Miha Kostnik, ki je zaželel vsem upokojenecem, da bi v miru in zdravju uživali svoj zaslužen pokoj. Se posebej pa je pozdravil najstarejšega upokojenca obrata Janeza Bizjaka. Obratovodja Zdrav-

ko Črv je opisal v svojem govoru težko predvojno delo in poudaril, da je bil Janez Bizjak upokojen v izredno težkem času (med vojno) ter mu zaželel kakor tudi vsem ostalim upokojenecem, da še mnogo let zdravi in zadovoljni uživajo zaslužen pokoj. Vse navzoče je pozdravil tudi predsednik DS DE Anton Mežnarc.

Najstarejši upokojenec Janez Bizjak je bil presenečen za izkazano čast in skromno darilce ter se v svojem imenu vsem skupaj prisrčno zahvalil.

Navzoči so na družabnem večeru, ki je sledil, med seboj izmenjali spomine preteklih in sedanjih let ter izrazili željo, da se še večkrat srečajo, saj so preživeli skupaj mnogo let ter se počutili jo med svojimi sodelavci kakor doma. H. M.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA TEHNIČNEGA SEKTORJA
v tednu od 7. do 14. 12. 1968

SOBOTA, 7. 12., od 20. do 8. ure: TEDI OKROŽNIK, gradbeno vzdrževanje.

NEDELJA, 8. 12., od 8. do 20. ure: MARJAN MRAK, elektro jeklarna.

NEDELJA, 8. 12., od 20. do 8. ure: PETER SEKLOČA, RTA. PONEDELJEK, 9. 12., od 20. do 8. ure: inž. JAKOB MEDJA, RO.

TOREK, 10. 12., od 20. do 8. ure: TONE STRAJNAR, livarna.

SREDA, 11. 12., od 20. do 8. ure: ANTON KOMLIJANEC, cevarna.

ČETRTEK, 12. 12., od 20. do 8. ure: inž. OSKAR KURNER, RO.

PETEK, 13. 12., od 20. do 8. ure: JOŽE KOŠIR, transport. Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavimo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

inž. Tone Razinger Problematika izplenov

Prizadevanja za izboljšanje izplena počakajo v več smereh in to:

- brame — slabi — debela pločevina,
- ingoti — blumi — profili,
- ingoti — blumi — žica,
- brame (ingoti) — TVT — HVT,
- brame (ingoti) — srednja in tanka pločevina.

Problematiko izplenov v posameznih smereh je potrebno obravnavati kompleksno, saj je le po tej poti mogoče doseči zadovoljiv končni izplen, kar pač edino mora biti naš cilj.

Izplen pri valjanju slabov iz montiranih bram

Ko je končana prva faza osvajanja proizvodnje prek

bluminga in valj. trakov, je bilo potrebno ugotoviti parametre za določitev planirane izplena. V ta namen je bilo v septembru 1967 pregledano 1.670 t slabov izvaljenih iz bram formata B 8. Dobljeni rezultati so bili naslednji:

- Delež odgora 1,7 %
- Lunker na glavi 5,4 %
- Dvoplastno pri nogi 4,6 %
- Odpadek pri flemanju 1 %

Na osnovi teh podatkov je uprava podjetja planirala naslednje izplene:

84 % za vsa navadna jekla, vsa kvalitetna jekla ter ogljikova plemenita jekla,

81 % za vsa nizka legirana ter visoko legirana jekla (ta jekla imajo nizko deformacijsko sposobnost in so zelo občutljiva na kvaliteto površine).

Iz tabele I. je razvidno, da so bili v obdobju od avgusta 1967 do avgusta 1968 doseženi izpleni, ki so daleč pod planiranimi.

Tabela I.

Planirani izplen	Doseženi izplen
SM-84	81,6 %
EL-84	80,9 %
SM-81	78,9 %
EL-81	78,1 %

Doseženi izplen je iz meseca v mesec zelo nihal (slika 1, slika 2).

Po podatkih kvalitetne kontrole je bila struktura izmečka v prikazanem obdobju naslednja:

- Slaba površina 0,4 %
- Valjavniške napake (zažgano) 0,2 %
- Odpadek vsled pozicije 0,8 odstotka
- Lunker pri glavi 1,6 % (računamo do izplena 84 %)

Izmeček zaradi slabe površine ter valjavniških napak ni splošen pojav, ampak so te napake omejene le na posamezne šarže kot rezultat grobih napak pri vlivanju ali ogrevanju jekla.

Z namenom, da razčistimo vprašanje lunkerja in pozicije (pozicija je izmeček zdravega jekla, ki ga zaradi neustreznih dimenzij ni mogoče uporabiti v nadaljnji predelavi), ki sta po poročilih kvalitetne kontrole glavna vzroka za nizek izplen, smo izvršili obširne preiskave in analize.

Osnovni vzroki za rezultirajoči nizek izplen so naslednji:

- a) veliko odstopanje (raztros) vlitih tež od naročenih tež bram
- b) globok lunker v glavi
- c) prevelik odrez na nogi slabov
- d) nepopolno izdelan sistem programiranja.

Analiza naštetih vzrokov ter ukrepi, ki so sledili za izboljšanje izplena, so naslednji:

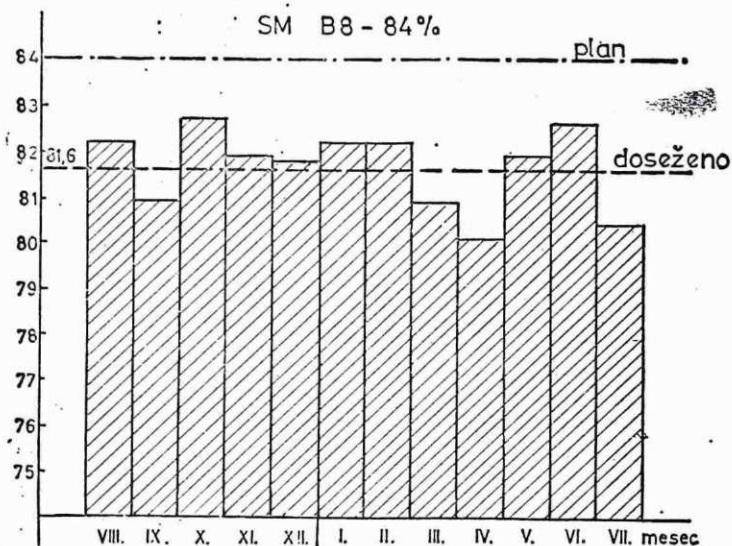
- A) Veliko odstopanje (raztros) vlitih tež od naročenih tež bram.

Veliko odstopanje vlitih tež od naročenih tež bram se negativno odraža zaradi povečanja deleža neprogramiranih slabov, to je odrezkov in v povečanju deleža izmečka vsled pozicije. Tako odrezki kakor pozicija močno znižujejo skupni izplen v vrsti brame, slabi, debela pločevina.

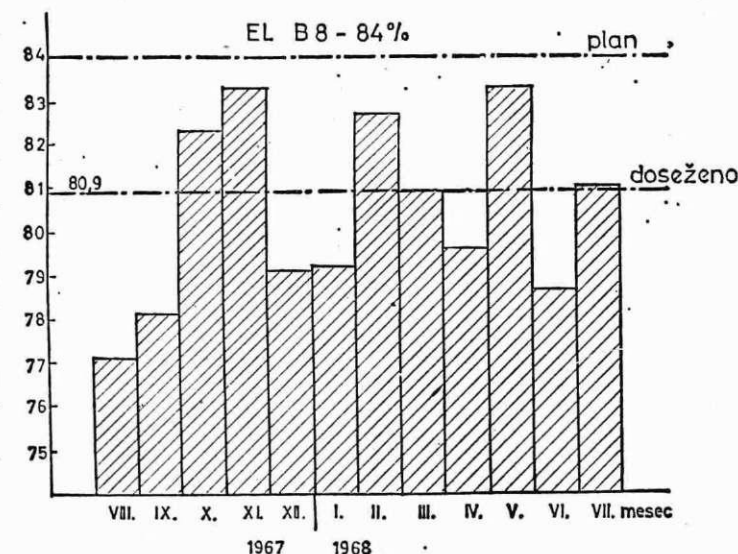
Pokazalo se je, da so največja odstopanja pri najlažjih naročenih težah brame B-8 (7.888 kg, 8.000 kg, 8.200 kilogramov), pri katerih je montiranje lunkera ploščic najmanj natančno.

Primer: šarža EL 216 kvalit. LRA programirana teža 7.800 kg, (B 8)

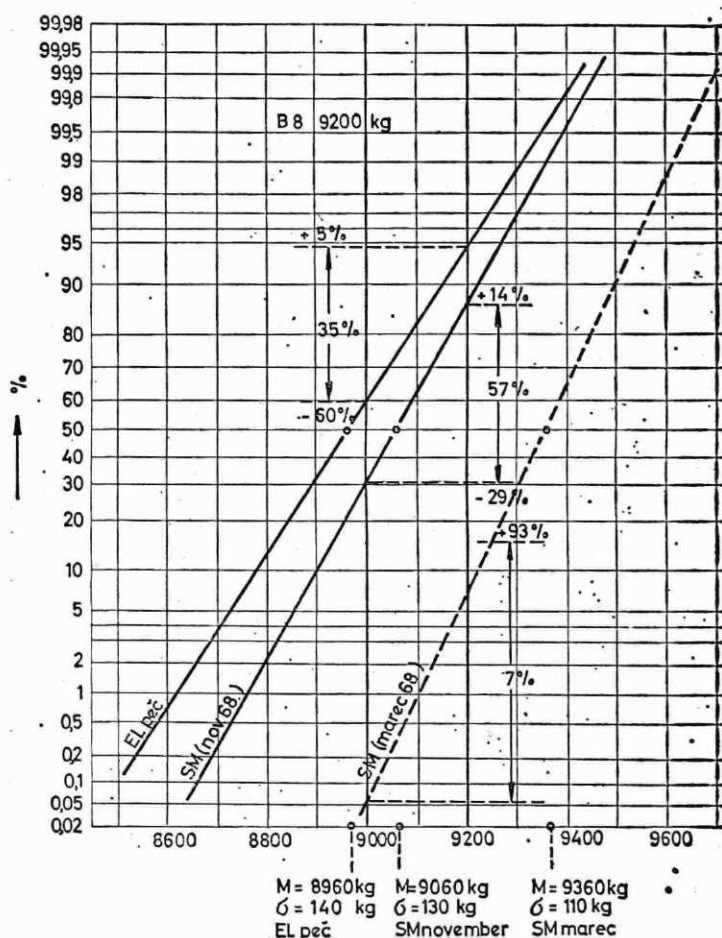
vlite teže:	odstopanje:
8050 kg	+ 250 kg
7750 kg	— 50 kg
8000 kg	+ 200 kg
8100 kg	+ 300 kg
8150 kg	+ 350 kg
8050 kg	+ 250 kg
8250 kg	+ 250 kg



Slika 1 — Izplen pri valjanju bram (B 8) SM jekla za slabe.



Slika 2 — Izplen pri valjanju bram (B 8) EL jekla za slabe.



Slika 3 — Statistična analiza tež bram B 8 — 9.200 kg.

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Manj jekla za gradnjo ladij

Pred nedavnim je ameriška ladja President Van Buren preplula razdaljo med japonsko luko Yokohama in San Franciscom 27 ur preje, kot je znašal prejšnji čas. To se najbrž ne bi zgodilo, če ne bi bila ta ladja zgrajena iz jekla z boljšimi mehanskimi lastnostmi kot jih ima običajno jeklo za gradnjo ladij.

Ladjedelnice v ZDA so pričele ubirati nova pota pri gradnji ladij. Že prej omenjena ladja President Van Buren je bila zgrajena v letu 1967. Približno 91 % od celotne količine 5.000 ton jekla, kolikor so ga porabili pri gradnji te ladje, je bilo z višjo trdnostjo. Precejšen del uporabljene pločevine je bilo tudi predhodno toplotno obdelane.

Letos gradijo v ZDA že 38 ladij, pri katerih uporabljajo pločevino z višjo trdnostjo. Za druge pa pripravljajo načrte in prav tako nameravajo uporabiti boljše vrste jekla.

Zakaj so pričeli uporabljati kvalitetnejše jeklo pri gradnji ladij? Razlog je enostaven. Uporaba takšnega jekla ima celo vrsto prednosti.

Glavna prednost je v manjši teži uporabljene pločevine. Pri gradnji ladje President Van Buren so porabili za trup približno 900 ton manj pločevine kot bi jo rabili, če bi uporabljali jeklo, ki je sicer normalno za te namene. To pa pomeni za 18 % manj teže trupa kot pri drugih enakih ladjah, zgrajenih iz navadnega ladjedelniškega jekla.

Manjša teža ladje ima še druge prednosti. Povečano nosilnost, večjo hitrost pri isti moči pogonskega motorja in manjšo porabo goriva. Vse skupaj pa pomeni nižje obratovalne stroške in večjo konkurenčno sposobnost. Ta je pri današnji veliki konkurenci med ladijskimi prevozniki še posebno važna.

Uporaba tega jekla ima določene prednosti že pri sami gradnji. Konstrukcija je poenostavljena, saj lahko na posameznih mestih zamenjajo težke plošč navadnega jekla z znatno lažjimi. Manj je tudi varjenja in s tem tudi porabe elektrod. Končno je takšna ladja tudi s stališča varne plov-

be boljša, saj uporaba kvalitetnejšega jekla zmanjšuje možnost okvar na samem trupu.

Razvoj v proizvodnji kvalitetnih jekel z boljšimi mehanskimi lastnostmi je pripeljal tudi ladjedelniško industrijo na pot, po kateri že hodijo druge industrijske veje. To velja predvsem za gradbeništvo in gradnjo različnih jeklenih konstrukcij. V Evropi sicer še niso tako na široko postavili kot v ladjedelnicah v ZDA, vendar so prvi koraki že narejeni. Tako poročajo iz Švedske, da so v njihovih ladjedelnicah že pričeli graditi ladje, pri katerih so z uporabo boljših vrst jekla znižali skupno težo porabljene pločevine za 8—10 %.

Poleg ladjedelnic morajo pri reševanju tega vprašanja odigrati svojo vlogo tudi železarne. Te morajo takšno jeklo z boljšimi mehanskimi lastnostmi razviti in potem sodelovati z ladjedelnicami pri njegovi uporabi. Na ta način bosta pridobila oba partnerja. Železarne bodo prodajale kvalitetnejše in s tem dražje jeklo, ladjedelnice pa bodo iz tega jekla gradile lažje, hitrejša in bolj ekonomična ladja.

K.

V primeru, ko so bile pri eni šarži naročene različne teže bram, se je odstopanje od naročenih tež še dodatno povečalo zaradi pogostih zamenjav različno težkih bram pri ogrevanju in valjanju bram.

Posebno drastično pa je bilo to odstopanje pri zgrehšenih šaržah, pri katerih tudi programirana teža brami bila enaka naročeni teži.

Primer: šarža K 6778 kvali-
teta Č 0562 programirana te-
ža 9.200 kg (B 8)

Naročena teža: $2 \times 8000 \text{ kg}$
 $2 \times 8600 \text{ kg}$
 $2 \times 8800 \text{ kg}$
 $1 \times 9000 \text{ kg}$

Zahteva po enotni teži
bram je torej utemeljena z
naslednjimi prednostmi:

a) Jeklarna lahko v okviru dnevnega programa menja kvaliteto z ozirom na pogoje dela na posameznih pečeh.

b) V primeru zastojev v valjarni, ko morajo šarže na skladišče, ni možnosti zamenjav glede na težo.

c) V primeru ko je šarža zgrešena in trenutno ni naročil v valjarni Bela, lahko isto šaržo porabimo v naslednjem programu.

d) Dani so vsi pogoji za stalno evidenco vlitih tež, analizo stanja in takojšnje ukrepanje glede na doseženi izplen.

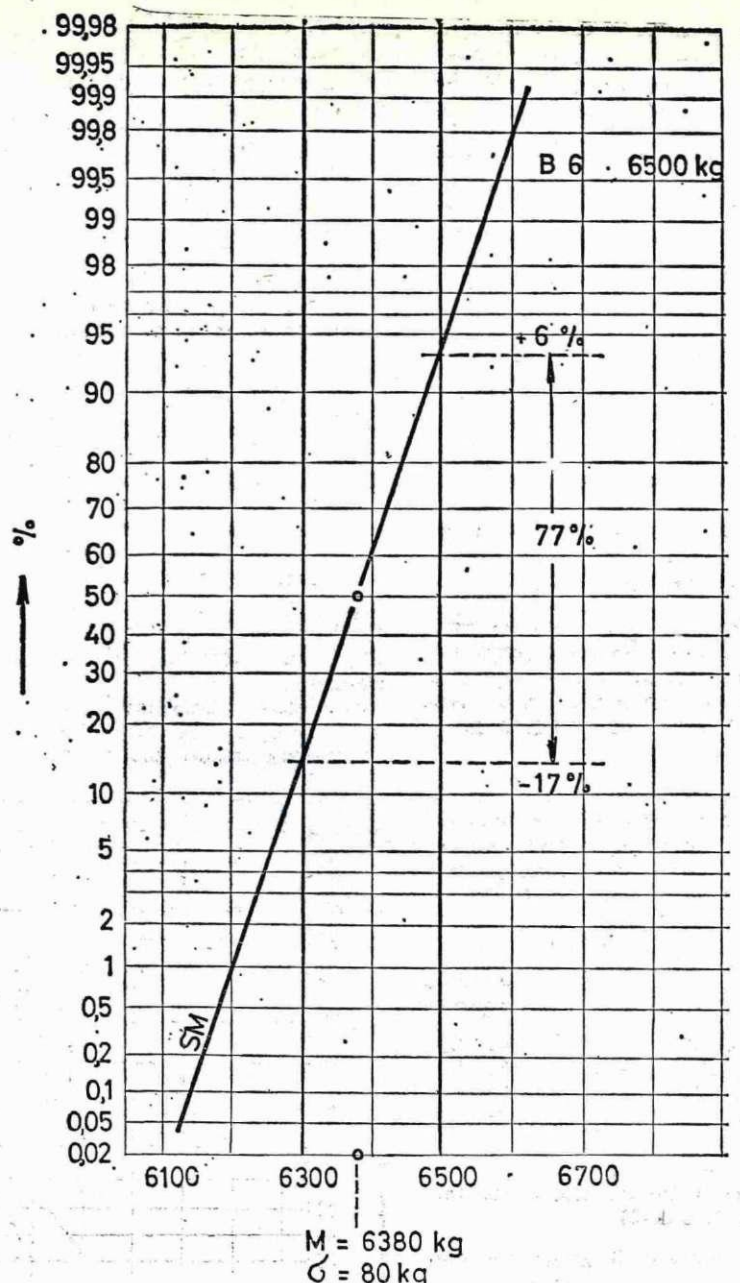
Uvajanje emotne teže bram
zahteva obsežne priprave in
veliko mero iznajdljivosti
tehnološke priprave dela.

Kakšno je stanje v pogledu raztrosa tež, če zadostimo pogoju po enotni teži bram B 8 — 9.200 kg, B 6 — 6.500 kg?

Rezultati statistične analize vlitih tež bram v mesecu marcu 1968 in po korekturi, ki je sledila na osnovi ugotovljenih rezultatov v mesecu novembru 1968, so podani na verjetnostnih diagramih (slika 3 in 4).

Kot je razvidno iz diagramov, se raztros tež, ki se kaže kot standardno odstopanje σ (naklon premic)) v različnih časovnih obdobjih, kljub pazljivejšemu delu v novembru, ni spremenil. Raztros je večji pri glavi B 8 kot pri brami B 6. Na osnovi prikazanih rezultatov lahko zaključimo, da ima pri enotni teži bram odločilen vpliv na raztros tež sama toleranca kokil. Smatramo, da bi s pazljivim delom morali doseči vsaj maksimalno odstopanje $\pm 0 - 200$ kg, kar bi pri enotnih težah bram B 8 — 9.200 kg in B 6 — 6.500 kg ustrezalo programiranemu izpletnu 85 — 87%. Takšen programirani izplen je osnova za planirani izplen 84%.

Iz statistične analize vlitih tež sledi, da smo v preteklem obdobju cca 66% bram valjali z naslednjimi programiranimi izpleni:
marec 1968



Slika 4 — Statistična analiza vlitih tež bram B 6 — 6.500 kg

marc 1968 —			
— november 1968			
SM	B 8	82.6	— 84.6%
SM	B 8	85.1	— 87.6%
EL	B 8	86.2	— 88.9%
SM	B 8	85.5	— 87.6%

Podane vrednosti na slikah kažejo delež bram v dovoljenem območju raztrosa tež + 0 — 200 kg, ki so bile valjane s programiranim izpletnom 85 — 87%, delež težjih bram (+) ter delež lažjih bram (—).

Iz diagrama je razvidno, da smo po korekturi tež dosegli zadovoljive rezultate pri SM bramah B 8 in B 6. Pri EL bramah pa bo potrebno povečati težo bram za 100 kg.

Smatramo, da bi nadaljnje povečanje programirane izplena, ki bi izhajalo iz še večjega odstopanja tež v minus, v sedanji situaciji ne prispevalo k povečanju izplena, ampak bi nasprotno vodilo k slabšim rezultatom.



V Železarni imamo še deset parnih lokomotiv, za katere nam je potreben napajalnik z vodo. Ker je bil v Hrenovici zaradi izgradnje aglomeracije odstranjen stari napajalnik z majhno kapaciteto, je bil dogovor z železnico, da le-ta odstopi napajalnik na bivši železniški postaji v Ratečah in da se le-ta prenese v Železarno. Naši sodelavci so napajalnik z razdelilcem odkopali izpod snega in je še uporaben, vendar je manjkal najvažnejši del — ventil, ki pa so jim ga obljubili v železniški kurilnici na Jesenicah.

Kaj mora vedeti vsak posameznik in kako mora biti prebivalstvo izurjeno v protiatomski zaščiti

(nadaljevanje in konec)

Pri atomskih napadih lahko pričakujemo, da bodo ranjenci imeli razne prelome, kontuzije, opekline in ne nazadnje bodo tudi poškodovani z obsevanjem ter okuženi z radioaktivnimi žarki. To pa je že težavnejša naloga, saj bo treba vsakega poškodovanca (oziroma rano) razkužiti in preprečiti vstop v notranjost organizma. Ob eksploziji bo zelo mnogo ljudi opečenih. Opekline prve stopnje so značilne po rdeči koži (slično kot v primeru dolgotrajnega izpostavljanja sončnim žarkom). Opekline druge stopnje so globlje in nevarnejše, značilne po mehurjih. Pri opeklinah tretje stopnje pa je koža že povsem uničena.

Opeklina prve stopnje povzroči toplotna energija z jakostjo 2,5 kalorij na kvadratni centimeter — torej 20-kilotonska bomba, ki eksplodira cca 4 kilometre daleč. Za opeklina druge stopnje mora biti že 4–7 kalorij na kvadratni centimeter (oddaljenost eksplozije 2,4 do 3 kilometre). Za opeklina tretje stopnje pa je potrebno 8–11 kalorij na kvadratni centimeter (oddaljenost eksplozije 2–2,4 kilometre). Iz tega lahko zaključimo, da pri opeklinah prve stopnje v večini primerov ne bo potrebna zdravniška intervencija, temveč si bo moral poškodovanec pomagati sam. Pri tem bo treba opečeno kožo obvarovati pred nadaljnjimi poškodbami, opraviti radiološko razkuženje ter s tem preprečiti, da preko opekline in ran ne pride do notranje okužbe. Nevarnejše bodo opeklina druge stopnje in tretje stopnje. Ker bo vsak poškodovanec okužen — bo potrebno pred obvezovanjem, da se temeljito razkuži — s spiranjem z detergenti. V primeru hujših opeklin bo treba to napraviti previdno in temeljito. Koliko je kdo okužen oziroma stopnjo okužbe ugotavljamo z dozimetri in detektorji.

Kako delujejo posamezne doze sevanja na organizem in kakšni so znaki tako imenovane radiacijske bolezni? Tudi za to poznamo merila, ki pa veljajo le za akutno enkratno obsevanje, ne pa povsem za kronično obsevanje. V primeru doze do 50 r, ni videti nobenih zunanjih znakov — posledica manjše spremembe v krvi. Pri dozi obsevanja 100 r bo 5–10 ljudi že takoj prvega dne bruhalo, medtem, ko bodo pri dozi 300 r bolni že vsi obsevani ljudje, cca 20 % izmed teh jih ne bo preživel. Doza 450 r je tako imenovana srednja smrtna doza, saj 50 % obsevanih umre, drugih 50 % pa bo onespособljenih za šest mesecev. Če pa je doza močnejša od 600 r — potem ne bo nihče ostal živ. Seveda so ta merila samo relativna in so učinkini enakih doz pri različnih ljudeh zelo različne.

S čim lahko pomagamo prebivalstvu, ki ga ne moremo zaščititi v sorazmerno varnih zakloniščih? Odgovor na to vprašanje je tako: razredčiti prebivalstvo in izprazniti velika mesta tako, da nekaj večjih ciljev spremenimo v desetine manjših, v atomskem pomenu »nerentabilnih ciljev«. Za primer vzemimo Ljubljano, poskrbeti moramo, da njenih 160.000 prebivalcev ne bi več živel na površini 70 kvadratnih kilometrov. Ljudi pa seveda ne bomo mogli evakuirati 100, 200, 300 in več kilometrov daleč od mesta, temveč največ 50 do 80 kilometrov stran od mesta. Da bi to izvedli čim uspešneje in organizirano, so že v mirnem času potrebne temeljite priprave, med izvajanjem pa disciplina, odločnost in organiziranost.

Kjerkoli bodo živeli ljudje, bo treba misliti tudi na zaklonišča — pa čeprav bodo to le navadni nepokriti jarki. Taka zaklonišča sicer ne bodo nudila popolnega varstva, saj tega ne moremo pričkovati niti v najso-
dobnejših zakloniščih. V vsakem primeru pa bodo močno zmanjšala učinek eksplozije in mnogim ljudem rešila življenje.

Lahko trdimo, da bi bila zaščita uspešna vsaj na dveh tretjinah površine, ki bi jo zajela atomska eksplozija. Za primer naj navedemo, kako taki objekti zmanjšajo radioaktivno sevanje. Če je faktor zaščite v zaklonskih poljskega tipa 0, 1, potem je ta pri stavbah od 0,7 do 0,25, v tanku 0,33 in v oklopnem avtomobilu 0,6.

Po atomskem napadu bo potrebno takoj izvesti ukrepe z namenom nudenja prve pomoči, zdravljenja ranjencev, čiščenja ruševin v mestih, reševanja zasutih, gašenje in omejevanje požarov, razkuževanje ljudi in zemljišča, preskrba prebivalstva, vzdrževanje reda in miru — skratka vsi tisti ukrepi, s katerimi je moč stanje »normalizirati«.

SLAVKO TARMAN

Razgovor s pisateljem - borcem Tonetom Svetinom

V začetku tega tedna je imel Stana Roman, predsednik komisije za borce pri DSŽ razgovor s Tonetom SVETINOM, pisateljem UKANE — slovenski bestseller. Zavod BOREC se je odločil že za tretji ponatis prvega in drugega dela. Ker je njegov roman tudi med našimi sodelavci vzbudil izredno veliko zanimanje in je tudi zelo bran, nam je v obliki razgovora za tiste, ki ga poznajo, ki so bili z njim v Prešer novi brigadi in jurišnem bataljonu in pa tudi za tiste, ki ga osebno ne poznajo, poznajo pa ga kot pisatelja, odgovoril na naslednjih nekaj vprašanj.

»Predvsem bi bralce zanimala tvoja pot od prve zamisli romana do končne realizacije dveh obsežnih knjig, ki sta med mladimi in stariji bralci vzbudili toliko zanimanja?»

»Vojni roman UKANA se je porodil pravzaprav iz mojega vojnega dnevnika. Doživljanje so me kot mladega fanta tako presunila, da sem moral nekatere stvari zapisovati že med NOB. Ti zapiski, ki sem jih skrbno hranil v svoji komisarski tor-

bi, so me spremljali na vseh bojnih poteh skozi sneg, dež in viharje in so bili zato od mokrote tudi že prizadeti. Zanimivo je, da me je v zadnji ofenzivi, ko sem bil v jurišnem bataljonu XXXI. devizije, v borbi s četniki na Krasu zadel košček granate. Prebil je ves ta papir in se ustavil v žlici.

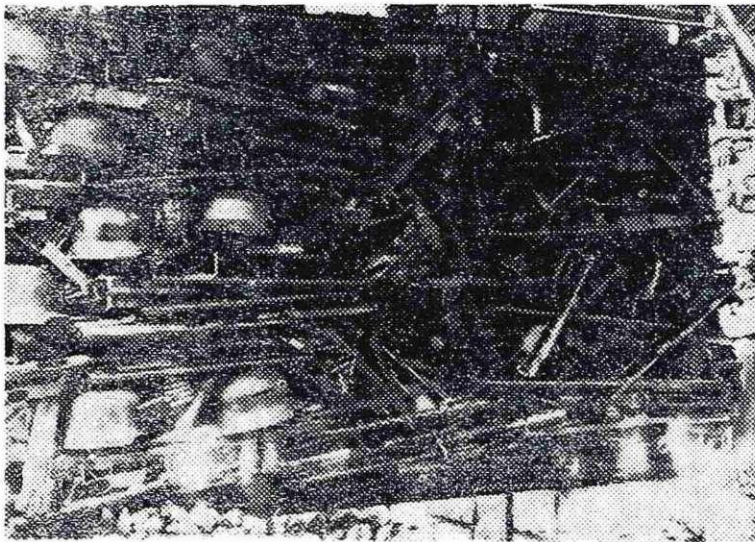
Po vojni sem kot oficir KNOJ služboval na triglavske in spomine še enkrat prepisal. Že takrat sem jih pisal z namenom, da jih ne-

koč strnem v daljšo pripoved o narodnoosvobodilnem boju. Že med vojno sem sodeloval pri razkrinkavanju gestapovske mreže v brigadi. Od obveščevalcev sem izvedel neekaj zgodb o dekletih, ki jih je gestapo vrnil v naše enote, da bi nam škodile. O eni izmed teh deklet sem nameraval napisati novelo Strup. Ko sem pa začel z obdelavo snovi, sem to zgodbo strnil s svojimi zapiski. Tako, ko sem začel s pisanjem, sem vedel, da tega, kar bi rad, ne morem povedati v kratkem romanu. Tako se je že pred petnajstimi leti rodila zamisel, da bi napisal vojno trilogijo. Ta zamisel se mi je takrat zdela zelo smela in neuresničljiva. Če

vojni in v nadaljevanju revolucije sem prišel do nekaterih spoznanj, ki sem jih razvil v romanu.

Smisel vsakega boja je upor proti nasilju. Vojna pa je največje nasilje. Nasilje nadmočnih, ki skušajo tudi s fizičnim uničenjem vsiliti svojo voljo šibkejšemu. Nasilje nad življenjem in ustvarjalnimi silami človeštva. Zato se je treba vojni upreti in v tem boju ni nobena žrtev prevelika. Moj roman je protest proti vsem osvajalnim vojnem in teptanju pravic malih narodov.

Vojno sem skušal prikazati takšno kot je: kruto, neusmiljeno, z vsemi grozotami, bodisi fizične ali moralne narave. Vojno, ki ne po-



Spomenik SPOPAD, III. bataljonu Prešernove brigade na Pokljuki

bi jo komu povedal, bi se mi smejal na ves glas. Da bi obvladal osnovno tehniko pisanja, sem se pred tem lotil manj zahtevne snovi. Za vajo sem napisal Lovčevu hči in Orlovo gnezdo.

Kot vidite, sem vztrajen, manjka mi samo še šest mesecev in tudi tretji del trilogije, ki se končuje z osvoboditvijo Trsta in Koroške, bo zaključen.

Gotovo vas bo tudi zanimalo, kakšen je bil idejni izvor mojega pisanja. V

hablja samo ljudi in jih uničuje fizično in moralno, tudi vojno, ki spravlja ljudi v obe skrajnosti, ki sta v mirnih časih pomešani med seboj. Dobri postanejo v vojni boljši, bolj človeški, v slabih pa se sprostijo najbolj živalski instinkti. V vsakem človeku se bije boj med dobrim in zlim. Vsak zase je odgovoren, kako se odloča in kako se ponaša. V romanu sem hotel pokazati, da v usodnem času lahko tudi mali, brezimni ljudje postanejo

veliki, ker sestavljajo zgodovino. Na smrt obsojeni narod razvije vso svojo moč, vse vrednote in neizčrpno energijo moralnih sil. Zgodovina se nam razodeva kot učiteljica bodočnosti.

Odgovoril bi še na to, zakaj sem pisal ta vojni roman. Ne samo, da bi ohranil pred pozabo, kar je doživela in prestala vojna generacija. Pisal sem tudi zato, da bi naša mladina predvsem tisti, ki sedaj zavzemajo vodilne položaje, bolj spoštovali žrtve, ki so jih doprinesli borci. Da bi bolje razumeli tudi tiste borce, ki so utrjeni in bolni pristali nekje na stranskem tiru. Največkrat ne po lastni krivdi. Da ne bi pozabili tistih, ki so skromni, največkrat neopazni, mnogokrat pa pozabljeni, v resnici pa vedno zvesti, revoluciji, tisti, ki bi, če bi bilo treba naš narod braniti pred novim napadom, povedli mlade v boj. Tudi zato, da borcev ne bi izrinjali iz našega družbenega življenja, saj so s svojimi izkušnjami mladim krvavo potrebni.

»Znano nam je, saj si celo en eksponat razstavljal že na Jesenicah, da se ukvarjaš tudi s svojevrstno tehniko kiparjenja. Tvoje skulpture je celo Matej Bor izbral za televizijsko oddajo Sel je popotnik skozi atomski vek. Zato bodo tudi podrobnosti o tem tvojem delu zanimale naše železarje.»

»Idejo, da bi oblikoval skulpture iz železa, sem dobil leta 1945, v obmejnem gorovju Krna, na ostankih soške fronte. Tam so pobočja preluknjana od strelskih jarkov in zaklonišč in zemlja razrita od granat. Rušja so bila ponekod posejana z granatnimi drobci, v dolinah pod pobočji pa je nešteto pokopališč z vrstami belih križev. Tam sem dojel, da je vojna absurдна stvar, ki se v človekovi zgodovini nenehno pojavlja in da človek ne bo svoboden prej, dokler

Tone Svetina: S

se ne bo potrese
lja po ujojanj
sem drobce in
zdel drugčen.
navadno pblko
natni drobce si
njo po razkroj
nju in uničenju
pravzaprav un
terije in duha.
surova logika s
du nasprotujoč
svojem bistvu
drobca absurđna
pa je lahko tu
drobec je dru
imajo nek sk
Porodila se mi
bi jih var in
ve celote iz ra
Ze od droka
jemno ljubezen
Rad sem gledal
sam kaj žaril
vedno me je v
gled na razta
Doživljal sem
ko, kot razlito
nekaj leti pa
varjenjem ki
drobce v plas
spraviti jih v
harmonijo, ki

Klavdij Mlekuž

Severna stena Grandes Jorasses — Walkerjev steber

(2. nadaljevanje)

Začetek stebra predstavlja približno 55 stopinj strma vesina. Dereze morajo na noge. V strmino vodi komaj zaznavna sled Japoncev, ki so včeraj vstopili v steno. Pričnem plezati v strmino, pomagam si z kombiniranim ledenim kladivom (bajlo). Prvih štirideset metrov imam kmalu za seboj. Janez pleza do mene, nato nadaljuje v naslednjo dolžino vrvi. Tik za nama plezajo še Zvone, Janko, Matic in Tine. Dobrih sto metrov snežne strmine je kmalu za nami. Stojimo v škrbinici na razu. Od tu se menjata skala in led v presledkih. Po dveh raztežajih smo zopet na strmim ledenišču, led je trd, treba je sekati stopinje. Smer tu vodi po

snežišču proti levi, poševno navzgor pod prvim večjim skokom stebra. Strmo snežišče, posejano s skalnimi bloki, se konča pod strmimi granitnimi ploščami. Tu moramo snoti dereze. Plezanje po strmih, na nekaterih mestih poledenelih ploščah, je izredno težavno. Na nekaterih mestih bi nujno potrebovali dereze, toda nemogoče je obuti dereze v teh strmih ploščah, kjer komaj obdržiš ravnotežje. Kmalu imam strme plošče za seboj. Stojišče pod previsno počjo ni najboljše. To je torej Rebuffatova poč. Nekaj zarjavelih klinov tiči v razpokah. Ko pride Janez na stojišče, mu prepustim varovanje. Tu se prične novo akrobatsko plezanje, uporabljati moram

stremena. Poč je proti vrhu vedno bolj previsna, klinov pa vedno manj. Zadnjih pet metrov je previsnih in brez klinov. Treba je prosto plezati. Prijemi za roke so odlični. Težak nahrbtnik me neusmiljeno vleče v globino. Porabim precej moči, da izplezam na udobno polico, vrh Rebuffatove poč. Na polici so sledovi bivaka Japoncev, ki so dan pred nami vstopili v steno. Ura je enajst. Iz nahrbtnika izvlečem konzervo jagodnega kompota. Z Janezom slastno zaužijeva polovico vsebine, drugo polovico pustiva prijateljema, ki plezata za nama. V taki steni, kot je severna stena Grandes Jorasses, je dragocena vsaka minuta, ker se vreme hitro spreobrne in

s tem se lahko vzpon tudi tragično konča. Pogled okoli roba v strmo lediščno steno mi pove, da si moram zopet nataktniti dereze. Počasi in previdno prečim kakih 60 stopinj strmo ledišče, ki je pokrito s tanko plastjo svežega pršiča. Ko pridem do prvih skal, zabijem klin, kajti če bi na tej strmi ledeni ploskvi zdrsnil, ne vem, kako bi Janez zadržal padec, kljub dobremu klinu, ki ga ima na stojišču. Vrvi je konec, zopet sem v skalah, dober varovalni klin se pod udarci zvije v razpoko. Janez preči v ledišče brez derez, zato počasi napreduje. Prečnice je konec.

Se ena dolžina vrvi prečnja v desno sledi, nato se spet začne navzgor. Poledenele skalne oboke plezam z derezami na nogah. V presledkih se menjata skala in led. Smer vodi rahlo poševno proti desni navzgor, pod drugi večji skok stebra. Po treh dolžinah vrvi prijetnega plezanja stojim na ozki polici-

ki, vodi okol roba, 20 m v zapadno vesino stebra. Nad seboj slišim glasove. Japonci so. Torej smo jih ujeli. Zadnji Japonec je ravno na prvem stojišču, v 75 m zajedi, ko priplezam do vznožja. V opisu piše, da so na polici pod vznožjem 75 metrske zajedi, prvič bivakirali prvi plezalci.

Ura je šele ena popoldne, torej imamo še pol dneva pred seboj. Računamo za bivak precej višje, tam nekje pod sivim stolpom. Treba je čakati. Pol ure sedimo na polici pod zajedo, po nas padajo koščki ledu, ki jih spuščajo prednamci. Prvi v navezi zgoraj verjetno seka stopinje v led.

Ko zadnji Japonec zapusti stojišče v zajedi, pričnem plezati. Prvi metri prostega plezanja pete težavnostne stopnje so precej zahtevni. Prijemni in stopi so minimalni, todt trdni in sigurni. Po nas leti nepresatno sneg s koščki ledu. Neprijetno se počutim,

ko mi vse to
Klini so le redi
jo odlično. Za
gladka in brez
Prvo stojišče je
visoko na kon
polički. Pripet
nih varuje. Ja
za do mene. Tež
popustijo do vr
zajede. Še enkra
rovati, prelen
ki polički vrh
misli, da so te
ki se ocenjuje
stopnjo lažje k
stenah, se zelo
lahko trdim, d
lažje, kot pa v
nah Treh Cinn.

Na polički vr
ramo spet čakaj
raztegnjeni za
vi narazen, ple
vsi skupaj v en
je že štiri popo
počasi nagiba.
Japoncev počasi
za njimi tudi m
zapusti stojišče
za njim. V str



Tone Svetina: STOTNIK SMRTI

se ne bo potresel vojn in želja po ubijanju. Sestavljal sem drobce in vsak se mi je zdel drugačen. Imeli so nenavadno obliko figur. Granatni drobce simbolizira težnjo po razkroju in zmaličenju in uničenju sveta. To je pravzaprav uničevanje materije in duha. V tem je neka surova logika sveta v spopadu nasprotujočih si sil. V svojem bistvu je že oblika drobca absurda. Kljub temu pa je lahko tudi lepa. Vsak drobce je drugačen in vsi imajo nek skupni smisel. Porodila se mi je ideja, da bi jih varil in sestavljal nove celote iz razbitin.

Že od otroka sem imel izjemno ljubezen do železa. Rad sem gledal kovače, tudi sam kaj žaril in koval in vedno me je vznemirjal pogled na raztaljeno železo. Doživljal sem ga nekako tako, kot razlito kri. Šele pred nekaj leti pa sem uspel z varjenjem kipov. Variti drobce v plastike pomeni, spraviti jih v novo smiselno harmonijo, ki je osnova le-

poti s skritim bistvom ideje, ki ji daje vrednost nove celote. To je nekaj podobnega kot s pisanjem o vojni. Z opisovanjem prav tako absurdnih dejanj in situacij odpirati možnosti novih obzorij in perspektiv življenju, ki je neuničljivo in zato tudi lepo, čeprav je včasih kruto in tragično.

Zdaj sem napravil okoli 40 skulptur, od katerih ste jih nekaj videli na televiziji kot ilustracijo k Borovi pesnitvi. Šel je popotnik skozi atomski vek, ki je po svojih občutkih nekako blizu razpoloženju, ki ga ustvarja pesnitev o viziji konca, o atomskem veku.

Mislím, da se mi je zelo posrečil Stotnik smrt, Bog vojne, Atomska sfinga in Beg. Zdi se mi, da sem tudi v plošči Spopad, ki govori o herojski smrti III. bataljona Prešernove brigade na Pokljuki, katero smo delali pri vas na Jesenicah izrazil občutje borbe na meji med smrtjo in življenjem.

(nadalj. na 12. str.)

ko mi vse to leti za vrat. Klini so le redki, toda držijo odlično. Zajeda je zelo gladka in brez vmesnih polic. Prvo stojišče je okrog 25 m visoko na komaj zaznavni polički. Pripet na dveh klinih varuje Janeza, ki pleza do mene. Težave nikoli ne popustijo do vrha 75-metrške zajede. Še enkrat moram varovati, preden stojim na ozki polički in zajede. Če kdo misli, da so težave v skali, ki se ocenjuje s V. in VI. stopnjo lažje kot v drugih stenah, se zelo moti. Mirno lahko trdim, da ni tu nič lažje, kot pa v severnih stenah Treh Cinn.

Na polički vrh zajede moramo spet čakati. Japonci so raztegnjeni za več dolžin vrvi narazen, plezajo namreč vsi skupaj v eni navezi. Ura je že štiri popoldan. Dan se počasi nagiba. Dolga veriga Japoncev počasi napreduje in za njimi tudi mi. Ko zadnji zapusti stojišče, plezam tik za njim. V strmem ledišču

bi nujno potreboval dereze, toda nimam jih na nogah. Dva ledna klina zabijem v led zaradi varnosti. Na stojišču moram zabiti še varovalni klin, preden Janez spet lahko pleza do mene. Naslednji raztežaj vodi v poledenel kamin, do pričetka značilne nihalne prečnice.

Iz poledenelega kamina plezam po gladkih ploščah približno 10 m proti desni. Na koncu prečnice je zabiti dober klin, na katerem je pritrjena fiksna vrv, ki visi poševno proti desni, do 12 m nižje ležeče prižnice. V klin vpnem obe vrvi in Janez me spušča v tegu vrvi navzdol.

(nadalj.)

**Dopisujte
v Železarja**

48

»V kino?« odjekne iz Tineta odmev Andinih besed.

»Vsi gredo. To se pravi, vsi bi radi šli, a ni več vstopnic. Jaz jo k sreči imam.«

»Potem greste zdaj v kino?«

»Da. Dovolj sem velika, da me imajo za starejšo, kakor sem. Čupnik bi seveda skočil od jeze iz kože, saj veš, kakšen je.

»Vem, vem.«

»A meni je prekleto malo mar, četudi se razpoči.«

»A zakaj bi se razpočil?«

»Zakaj? Mar ne hodite v cerkev ali pa pri pridigah odhajate ven. Kaplan Kreuzmann že ves mesec pridiga proti pohujšanju, ki ga bo zvočni film prinesel v mesto... Toda, jaz ga moram vseeno videti in slišati... Pa, na svidenje!«

3

NAGEL ADELIN ODHOD osupne Tineta.

Niti odzdraviti ji ni utegnil!

Samo za njo še lahko strmi, Adela pa se izgublja v mesečino.

Se trenutek, pa jo bo obsijala rdeča luč pred razpito kavarno »Pariz«, o kateri so pred dobrim letom v mestu na dolgo in široko govorili, kakor govorijo zadnje čase samo o novem zvočnem kinu, v katerega se je spremenil kino »Radio« poleg delavskega doma.

SIVO MESTO

Tudi Tine bi si rad ogledal to čudo, ki bi mu morda že danes ne bilo nedosegljivo, ko bi ves teden ne preležal doma bolan in ko bi povprašal upravnika kina za kako delo, ki ga je Tine v kinu vselej dobil, kadar ga je upravnik potreboval in kadar je prišel pravočasno. Najbrž bi se te dni večkrat oglašil pri njem in si tako prislužil režijsko vstopnico, ki si jo bo še lahko prislužil za kdaj drugič, čeprav takrat to ne bo tako mikavno, kakor bi bilo nocoj, ko bi bil lahko med prvimi, ki si bodo ogledali prvi zvočni film v sivem mestu, novo filmsko iznajdbo, ki jo je svet spoznal komaj pred dobrim letom in o kateri se še vedno prepirajo, ali bo boljša kakor nemi film ali ne. Nekateri trdijo, da se ne bo obnesla, medtem ko drugi (in teh je vedno več) zagotavljajo, da je ta izum smrtni udarec slavnim Chaplinovim komedijam in drugim nepozabnim filmom, ki jih je Tine tako rad gledal, kadar si je prislužil režijsko vstopnico.

Teh filmov Tine ne bo nikoli pozabil in bi jih hotel še in še gledati.

»Toda zvočni film? Hm, to mora biti še nekaj boljšega ali pa bo postalo boljše?«

Kako le je mogel pozabiti, da je danes otvoritev zvočnega kina?

In prav danes bi Tine tej otvoritvi dvakrat in ne samo enkrat rad prisostvoval. Ne samo zaradi skrivnostnega »filma, ki govori«, marveč predvsem zaradi Adele.

»Morda bi se le dalo na kakšen način vtihotapiti v dvorano?« razmišlja Tine in že hoče pohiteti za Adelo, ko se ga dotakne neka roka. »Vi, Vreg?« se začudi Tine.

»Jaz. A ti? Že na nogah?« je Vreg srečanja s Tinetom vesel.

»Da, vstal sem,« se Tine zopet zave, zakaj je tu.

»Na Ando čakam. Rad bi...«

»Ni ti treba! Govoril sem z njo. Ni zamerila. Jutri bo sama obiskala mamo.«

»Torej mame še ni bilo pri njej?«

»Ne, še ne,« odgovori Vreg, nato pa vpraša Tineta, če ima nocoj kaj časa, bi šel z njim v delavski dom, kjer bo srečal stare očtove prijatelje, ki bi radi postali tudi Tinetovi prijatelji.

»Pa ne samo stare, tudi nove boš srečal,« govori Vreg z nekakšno čudno gotovostjo, kakor da je pri sebi že trdno prepričan, da bodo ti novi znanci in prijatelji tudi Tinetu všeč. »Torej greš?«

Tine bi najraje odrekel, ker bi bil rad sam in pohitel za Adelo. Vendar si Vregu ne upa odreči. Zaradi včerajšnjega daru in denarne pomoči ne, ki

jo bosta odslej dobivala z mamo, dokler ne bo našel zaposlitve.

In ta denar jima je priskrbel prav Vreg.

Zato mu ne more in ne sme odreči.

»Grem,« pravi in stopi ob Vregovo levico, njegove misli pa so še vedno pri Adeli.

Adela je tako lepa.

Adela je tako dobra.

Adela je tako poštena.

Adela se mu je opravičila, ker je ni bilo, on pa ji ni upal povedati, kaj je počel tisti dan.

»Sramota!«

Mami je ukradel denar.

Svoj in mamin denar je zaigral.

Prepuštil se je igralski strasti in pohlepu.

Zato je bil kaznovan.

Kaznovan?

Mama mu je odpustila.

»Pa nisem zaslužil. Nisem zaslužil.«

In Adela se mu je opravičevala, kakor da je ona pozabila nanj in ne on nanjo.

»Nisem je vreden. Nisem.«

In vendar bi bil nesrečen, ko bi ga Adela prezirala.

In prezrla bi ga, ko bi ji povedal, da se je spustil v igro, ki jo vse žene v sivem mestu sovražijo.

Da, vse žene, ki jim moške na tak način zapravljajo denar in spravljajo sebe in družino v bedo, lakoto in negotovost.

»Z metanjem dinarjev v zrak ni še nihče obogatel in se izkopal iz revščine,« si govori.

Zato ga ne ta, ne druge igre za denar ne bodo več premamile.

»Ne, nikoli več!«

Naj mu roka odpade, če bi še kdaj igral na cifro

»Naj mi odpade,« se zaklinja.

Adela ne bo imela fanta, ki bi s tako in drugimi igrami zapravljjal čas in denar.

Adela bo imela skrbnega in varčnega in delovnega fanta.

Adela, če bo kdaj njegova žena, bo imela dobrega in poštenega moža.

»Da, tako bo...«

Tako si govori Tine in sanjari stopajoč poleg Vrega, ki je zatopljen v svoje misli. Vregove misli se še vedno mude pri strojevodju Burjevcu, članu ljubljanske okrožne organizacije in kurirju pokrajinskega vodstva stranke, ki ga je čakal pri Ivanu Krivniku v železničarskem naselju, oddaljenem postajo od mesta.

Burjavec mu je sporočil, da so novi člani pokrajinskega odbora vznemirjeni, ker jim centralno vodstvo v tujini še vedno ni odgovorilo na njihovo poročilo o izboljšanju organizacijskega stanja in o prvih zaceljenih ranah, ki jih je stranki prizadejala monarhofašistična diktatura generala Živkovića in Aleksandra Krvavega, kakor so po uboju organizacijskega sekretarja centralnega odbora stranke Đura Đakovića in sekretarjev mladinske komunistične organizacije, pa tudi mnogih drugih znanih komunistov, v tajnem strankinem tisku začeli imenovati jugoslovanskega kralja.

Prav tako centralni odbor stranke, ki se je do zadnjega člana, kolikor se jim je posrečilo uiti policiji, umaknil v tujino, ni odgovoril na predloge mladih in novih članov slovenskega pokrajinskega vodstva o nujni pomladitvi stranke z novimi, mladimi in pogumnimi člani, saj je mnoge stare člane, ki so še vztrajali v stranki do šestojanuarske diktature, oplašil monarhofašistični teror in so se umaknili iz gibanja, da bi ne doživeli podobne usode, kakor so jo Đaković, Hečimović, Nešić, Mišić, brata Oreški, Popović, Kolumbo in še desetine drugih, ki so jih do smrti izmučili policijski zasliševalci ali jih enostavno pobili.

Taki uboji pri zasliševanjih na policiji ali v Glavnjači v Beogradu, kamor so pred dobrim letom odgnali tudi pokrajinskega sekretarja komunistične mladine, se še nadaljujejo. Burjevca še vedno skrbi, da bi se zaprtemu sekretarju pokrajinskega odbora komunistične mladine Slovenije in drugim ljubljanskim članom mladinske komunistične organizacije, ki so jih pred dobrim letom pozaprli in odgnali v Beograd, še vedno lahko pripetilo najhujše, čeprav so Glavnjačo preživeli in so jih septembra postavili pred sodišče. Tam so pokrajinskega sekretarja mladinske komunistične organizacije za Slovenijo obsodili na dve leti strogega zapore in ga, vsaj tako je danes povedal Burjavec, odpeljali v Zabelo pri Požarevcu.



Na praznik REPUBLIKE, je občinski odbor ZZB NOV Jesenice pripravil prijetno srečanje nekdanjih aktivistov in kurirjev NOB

Uspešno delo pionirske in mladinske organizacije na osnovni šoli Prežihov Voranc Jesenice

V preteklem mesecu novembru je bilo delo pionirske in mladinske organizacije na osnovni šoli Prežihov Voranc zelo plodno in pestro. Zvrstila so se namreč predavanja iz zgodovine NOB v zvezi s 25-letnico drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu ter 50-letnico bojev za naše severne meje po končani prvi svetovni vojni, ko je razpadla Avstro-Ogrska, ječa slovanskih narodov v črnožolti monarhiji.

O obeh pomembnih zgodovinskih obletnicah so pionirji in mladinci z izrednim zanimanjem sledili predavateljem, ki so kot člani Zveze borcev pripovedovali o dogodkih in doživetjih med narodnoosvobodilnim bojem jugoslovanskih narodov za novo, svobodno zvezno Jugoslavijo, ki so ji izvoljeni odposlanci vseh naših narodov sredi najhujših bojev med drugo svetovno vojno položili temelje za novo državno in družbeno ureditev na drugem zasedanju AVNOJ v osvobojenem bosenskem mestecu Jajcu. S to obletnico pa so predavatelji povezali 50-letnico bojev za naše severne meje, ki so jih bili prostovoljci pod vodstvom generala in pesnika Rudolfa Maistra. Vabilu učiteljskega zbora in ravnateljstva so se odzvali za predavatelje: Franc Konobelj — Slovenko, Ciro Triller, Jože Varl, Lojze Pohar, Zvone Labura, Volodja Stojan, Jože Kersnik, Franc Pesjak, Franc Zorman, Slavko Markelj in Franc Kosančič. Obiski borcev v učilnicah so poglobili in razširili znanje pionirjev in mladincev, ki so se jim za živo besedo in zanimiva pripovedovanja zahvalili ter izrazili željo, da jih še večkrat obiščejo. Z obiskom so bili zelo zadovoljni tako predavatelji kot tudi mladi poslušalci, pionirji od 2. do 7. razreda ter mladinci štirih osmih razredov.

O bojih za naše severne meje pa je učencem sedmih in osmih razredov že pred tem predaval tudi tovariš Ude v veliki dvorani Delavskega doma; en osmi razred se je udeležil tudi slovesnosti, ko so odprli odlično or-

ganizirano razstavo o teh bojih v novih trgovskih prostorih, ostali višji razredi pa si bodo razstavo ogledali v teh dneh.

Za dan republike — rojstvo nove Jugoslavije — so se pionirji in mladinci dalj časa marljivo pripravljali, proslavili pa so naš največji državni praznik v gledališču Tone Cufar v torek, 26. novembra z dvema predstavama, za nižjo in višjo stopnjo z idejno ubranim sporedom tako v pesmiš šolskega mladinskega pevskega zbora, deklamacijah in slavnostnem govoru, kot tudi v zaključnem kolu pionirk.

V sredo, 27. novembra pa je Pionirski odred Matija Verdnik-Tomaž v okrašeni šolski telovadnici slovesno sprejel sto cicibanov v pionirsko organizacijo. Pod velikim geslom »25 let nove Jugoslavije« je zapel pionirski pevski zbor državno himno, nato pa ob spremljavi novo ustanovljenega šolskega orkestra pod vodstvom dirigenta Janka Pribošiča še tri pesmi; številni starši so ginjeni sledili prisrčnemu sporedu (petje, igranje na flavto in kitaro), po katerem je načelnik Pionirskega odreda pred pionirsko zastavo pozval cicibane, da so se za njim zaobljubili, da bodo kot pravi pionirji zvesti vsem načelom pionirske organizacije, zlasti pa da bodo kot dobri učenci ljubili našo domovino in tovariša Tita. Po slovesni zaobljubi so novosprejeti pionirji sprejeli pionirske simbole: rdečo rutico, značko, čepico in drobno rdečo knjižico — svojo izkaznico. Zarečih oči so nato odšli v svoje učilnice, kjer so jih pogostili, ob zakuski

pa so jim mladinke še zapele ob spremljavi citer. Slovesni sprejem so pripravile razredničarke nižjih razredov pod vodstvom Minke Pesjakove, ki že več let uspešno vodi Pionirski odred Matija Verdnik-Tomaž na naši šoli.

Na sam državni praznik dan republike so se pionirji radi odzvali povabilu, da se udeležijo zbora jeseniških aktivistov in partizanov v hotelu Dom pod Golico na Planini. Tudi pri tej proslavi so sodelovali z zbornimi deklamacijami, za kar so jih aktivisti in partizani nagradili s ploskanjem, vsak pionir pa je prejel za spominsko darilo pesniško zbirko Previharimo viharje partizanskega pesnika Mateja Bora; darila so se pionirji razveselili tem bolj, ker je v knjižico vpisal posvetilo takratni sekretar jeseniškega okrožja Jelenc Aleš. Pionirji so nato prosili partizane za podpise, ter hkrati želeli, da bi se še večkrat medsebojno obiskali.

Pionirska organizacija je najtesneje povezana z mladinsko organizacijo, katere člani so učenci osmih razredov, ki so bili slovesno sprejeti v ZMS na dan mladosti. Na letošnji konferenci šolske organizacije ZMS je dosedanjí šolski odbor poročal o svojem delu v preteklem šolskem letu; po razrešnici starega odbora so navzoči mladinci izvolili sedemčlanski odbor: Jožico Močnik (predsednik), Mirjam Žagar (tajnik), Eva Pavliček (blagajnik); ostali člani odbora pa so: Irena Stare, Eva Turšar, Jožica Prešeren in Edi Hafner.

Novi šolski odbor ZMS je sprejel načrt dela: čim boljše učne uspehe, vestno učenje, pomoč slabšim učencem, tekmovanje v učenju in disciplini; za krepitev državljske zavesti in ljubezni do domovine bodo namenjena predavanja o družbenem in gospodarskem razvoju Ju-

goslavije, o zgodovini KPJ in SKOJ — ZMS, NOB ter o organizaciji. Združenih narodov; ogledi raznih razstav o NOB in delavskem gibanju, izleti v zgodovinske kraje NOB; organizirali bodo razna športna tekmovanja, udeležili se bodo razrednih, šolskih, medšolskih in občinskih športnih tekmovanj, izdajali bodo šolsko glasilo Mladi samorastnik, tekmovali bodo za Finžgarjevo bralno značko, organizirali bodo krožke (literarni, dramski, šahovski, fotografski, šiviljski), sodelovali bodo pri Šolskem športnem društvu, obiskali bodo nekaj gledaliških in filmskih predstav na Jesenicah, dve operni v Ljubljani, ogledali si bodo nekaj likovnih razstav;

za razvedrilo pa bo skrbela plesna šola enkrat tedensko pod strokovnim vodstvom plesnega učitelja.

Za december pa delovni načrt predvideva praznovanje novoletne jelke ter proslavo ob 50-letnici smrti največjega našega pisatelja in dramatika Ivana Cankarja; za to proslavo bo dramski krožek uprizoril dramatizirano povest Hlapec Jernej in njegova pravica v gledališču v režiji Jožeta Tomaziča, barvne diapozitive pa bo naredil akademski slikar Marjan Pliberšek, inscenator ljubljanske opere. Dramatizirani recital bodo ponovili tudi za starše in učence drugih šol.

Jože Tomazič

Mrliške vežice na prvo mesto

Že dolgo časa ugotavljamo potrebo po mrliških vežicah na pokopališču na Blejski Dobravi. Vendar smo še vedno le pri ugotavljanju in razpravljanju. Način reševanja stanovanjskih potreb s strnjeno blokovsko in večnadstropno stanovanjsko izgradnjo nujno zahteva gradnjo objekta, v katerem bodo umrli počakali zadnje poti. Ne samo način stanovanjske gradnje, tudi današnji način življenja vse bolj zahteva, da umrli čakajo na svojo zadnjo pot v kulturnem prostoru.

Ko sem bral sklepe 11. redne seje sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve, me je zelo presenetilo, da z gradnjo žal odlagajo zato, ker projekt ni bil najbolje rešen in ker ni obdelano celotno področje, ki zajema poleg žal ali bolje rečeno mrliških vežic še obrtno, trgovsko in gostinsko dejavnost. Celoten projekt pa naj bi vključeval tudi postavitev spomenika NOB in skupne grobnice.

Res je, da so vsi padli borci in aktivisti v času NOB zaslužili tudi na Jesenicah dostojen spomenik, ki naj nas spominja na padle, obenem pa naj bo to tudi opomin mlajšim rodovom, da bodo znali ceniti žrtve in pridobitve NOB. Toda zdi se mi, da lokacija na novem pokopališču ni najboljša. Spomenik naj bi po mojem mnenju stal na najlepšem in na najbolj prometnem delu mesta, tako da tudi tujim turistom, ki gredo skozi Jesenice, pokažemo, kako cenimo in kako ponosni smo na padle žrtve, da smo tako kot včeraj pripravljeni tudi danes na žrtve, če bo potrebno braniti svojo neodvisnost. Spomenik na pokopališču bo odmaknjen od vsega tega. Tudi v drugih mestih spomeniki NOB niso postavljeni na pokopališča.

Po mojem mnenju naj bo osnovno prizadevanje usmerjeno v gradnjo mrliških vežic, gradnja ostalih objektov pa zahteva preudarnega razmišljanja in pametne odločitve. Občan

Nov športni objekt v Mojstrani

Zibelka tekaškega in skakalnega smučarskega športa Mojstrana bo v kratkem dobila še en športni objekt. Na obronkih Mežaklje so marljivi športniki in športni delavci zgradili žičnico-vlečnico, ki bo pod strme skale potegnila prve smučarje predvidoma že za krajevni praznik 16. decembra, medtem ko naj bi poizkusne vožnje opravili že prej.

Da bi o tem objektu in gradnji izvedeli nekaj več, smo v Mojstrani obiskali predsednika gradbenega odbora dipl. inž. Matka Podrekarja.

»V okviru turističnega društva Mojstrana je bil pred dvema leti imenovan gradbeni odbor za izgradnjo smučarske vlečnice, ki je takoj začel z resnim delom. Pripravili so vse potrebne načrte in začeli delati. S prostovoljnimi delom so pomagali športniki, občani, predvsem pa šolska mladina, tako da so največ fizičnega dela opravili sami. Najmarljivejši bodo zato na-

grajeni z brezplačnimi vozovnicami.«

Izdelavo celotne strojne opreme, to je 600 metrov dolgo vlečnico, z zmogljivostjo 700 smučarjev v eni uri, pa je prevzel pri nas na tem področju še neznana Strojna tovarna Trbovlje. Graditelji so z njimi zelo zadovoljni. Strojna tovarna Trbovlje točno izpolnjuje naročila v dogovorjenih rokih, v izdelavi je zelo solidna, kar pa je najvažnejše, cenejša je od ostalih ponudnikov. Vsekakor si bo ta mladi kolektiv iz Trbovelj s tako solidno izdelavo utrl pot tudi na druga področja v Sloveniji.

Kakor nam je povedal inž. Podrekar, bodo pri spodnji postaji žičnice uredili tudi okrepevalnico z vsemi potrebnimi sanitarijami. V prihodnosti pa nameravajo smučišče tudi osvetliti. Vožnja z žičnico bo nekaj cenejša kot v Kranjski gori. Ob vznožju vlečnice ba podo uredili tudi parkirni prostor za več sto avtomobilov. -ne

Ceste — zadeve borcev — kultura

V torek, 26. novembra je bila 17. skupna seja obeh zborov skupščine občine Jesenice.

Odborniki so najprej razpravljali o osnutku odločbe o razglasitvi novega odseka ceste I/1a med Zirovnico in Potoki za objekt v splošnem interesu. Upravni odbor republiškega cestnega sklada je potrdil program izgradnje dela glavne gorenjske magistrale mimo Most, tako da se bo nova cesta odcepila od sedanje pred naseljem Zirovnica, potekala južno od sedanje, prek soteske v Mostah in čez grapo Ratibovec ter se nekaj pred Potoki priključila sedanji trasi. Celotna dolžina nove trase ceste bo 1.636 m, potrebna pa bo izgradnja dveh mostov — ene ga 156 m in drugega 33 m. Celotna gradbena dela so bila zaupana poslovnemu združenju GIPOSS, splošno gradbeno podjetje Sava pa je kot član združenja prevzelo obveznost izvedbe vseh gradbenih del in ureditev vseh lastninskih odnosov. Celotna investicija bo veljala 4.150.000 N din. Odborniki so se v glavnem strinjali s takim programom. Z odločbo o razglasitvi novega odseka ceste za objekt v splošnem interesu pa naj bi omogočili čim lažje delo pripravljavcev dokumentacije in izvajalcev del, kar bi omogočilo gradnjo po programu.

Veliko časa so odborniki posvetili poročilu o varstvu invalidov in borcev NOV ter v poročilu pripravljenim zaključkom. O nekaterih podatkih in ugotovitvah iz poročila smo že pisali, zato naj navedemo samo bistvene zaključke.

Sklenili so, naj upravni odbor sklada za borce NOV temeljito prouči socialno stanje borcev, zaposlenih, nezaposlenih in upokojenih, ter uredi ta vprašanja. Priznavalnine kot oblike pomoči naj ostanejo še naprej, omogoči naj se hitrejši reševanje stanovanjskih vprašanj borcev, nameni naj se poseben denar za ustrezno zdravljenje borcev. Sklenjeno je bilo, da je treba enako skrb posvetiti tudi koroškim borcem.

Po odmoru pa so odborniki razpravljali še o poročilu o dejavnosti in problematiki kulture v občini. Zvrstilo se je več govornikov, ki so poskušali pojasniti določene težave in probleme ter pokazati poti do rešitve. Največ so govorili o položaju in stanju v gledališču Tone Čufar, pri čemer je razprava žal zašla tudi na osebne odnose. Ker so razpravljalci prikazovali določene probleme z različnih stališč, so odborniki sklenili, da naj svet za šolstvo, kulturo, prosveto in telesno kulturo ponovno obravnava celotno problematiko in pripravi bolj konkretne predloge za rešitev, pri čemer pa se je treba povezati s svetom za družbeni plan in finance. Skupščina občine bo

republiški skupščini predložila predlog za spremembo in dopolnitev zakona o odpravljanju določenih zadev s področja radia in televizije, tako da naj bi del radijske naročnine, ki jo plačujejo občani, ostal lokalnim radijskim postajam. Poleg tega so odborniki sklenili, da zaradi nesoglasij med upravnim organom skupščine občine in novinarji v zvezi z nekaterimi objavljenimi članki o

stanju v gledališču prosijo častno razsodišče Društva novinarjev za obravnavo in presojo.

V dodatni točki dnevnega reda so še sklenili predlagati republiškim organom, da v srednjeročni program izgradnje cest v Sloveniji vključijo tudi cestno povezavo z Avstrijo s predorom pod Karavankami v Gozd Martuljku. Omenjena cestna povezava ne bi bila samo velikega pomena za gorenjski turizem, temveč za ves jugoslovanski turizem. T. L.

Odgovor na članek Našim občinskim možem v premislek in razpravo

Članek dr. Milana Čeha, objavljen pod tem naslovom v 47. številu Železarja, vsebuje precej ostre, nepreverjene in neutemeljene kritike na račun komunalnega podjetja KOVINAR Jesenice. Med drugim pisec navaja:

»Zares je naš občan izredno potrpečljiv do teh nevšečnosti in brezbriznosti komunalnega podjetja.«

»Žal pa ta kritika ne doseže tistih, ki so za to postavljani, da bi napravili red.«

»Od kod je novo podjetje KOVINAR dobilo denar, da si je postavilo sodobno predelovalno industrijo? itd.

Ker bi neinformiran bralec članka lahko dobil vtis, da je v podjetju vse narobe in da bi morala družba (občina) energično ukrepati, da se »napravi red«, želim vsaj na del kritike odgovoriti, kakšno je resnično stanje. Če bi hotel odgovoriti na vse, kar pisec v članku neopravičeno od A do Z kritizira, bi bilo potrebno več strani Železarja.

Predvsem bi želel dr. Čehu pojasniti, da kot gospodarska organizacija dobimo plačano samo dejansko izvršeno delo in zato ne zapravljamo »trdo zasluženega denarja naših občanov«.

V komunalnih dejavnostih (pri čiščenju in vzdrževanju cest, vzdrževanju kanalizacije, odvozu smeti in odpadkov ter pogrebni službi) zaposluje podjetje 28 delavcev, kar je 16% vseh zaposlenih, ki pa ustvarijo le 8% bruto dohodka. Že ta podatek nam pove, da komunalne dejavnosti v podjetju niso akumulativne. Cena za eno delovno uro je v komunalnih službah 850 S din (do 31. 12. 1965 pa je bila le 690 S din za eno delovno uro). Kdor pozna osnove kalkulacije in dajave od osebnih dohodkov, ve, da so te cene več kot nizke, zato ne more biti govora o zapravljanju denarja.

Dr. Čeh v članku podrobno opisuje, kako slabo je bilo izvršeno zadnje čiščenje snega. Ne trdim, da so vsi delavci, ki so v teh dneh delali pri čiščenju snega, svoje delo najboljše opravili. Marsikaj bi lahko tudi upravičeno kritizirali, vendar je za objektiv-

no kritiko treba poznati tudi drugo stran medalje.

Predvsem se srečujemo pri čiščenju snega in pri vseh drugih komunalnih delih z omejenim denarjem. Za komunalna dela torej nimamo od občine biano čeka, ki bi ga lahko sami izpolnili.

Iz delovnih nalogov je razvidno, da so bili pri čiščenju snega vključeni trije stroji, ki so začeli delati v soboto, 16. 11. zjutraj ter delali nepretrgoma vsj nedeljo do ponedeljka, 18. 11. Skupaj je bilo pri čiščenju snega zaposlenih 40 delavcev, ki so kljub močnemu dežju, ki je sledil snežnim padavinam, delali po 12 ur. V takih pogojih res ni bilo vse delo najboljše in povsod opravljeno.

Vendar lahko trdimo, da kljub neugodnim vremenskim razmeram ni bilo nikjer zastojev v prometu, žal pa se lužam ob takšnih vremenskih pogojih ni mogoče izogniti. Mislim, da smo kljub objektivnim težavam opravili delo vestno in več od nas pri obstoječih delovnih sredstvih ter vremenskih pogojih ni bilo mogoče pričakovati.

Dr. Čeh v članku tudi kritizira, da niso bili očiščeni dohodki do stanovanjskih hiš. Predlagam, da se pisec članka seznani z občinskim odlokom o javnem redu in miru, pa bo lahko ugotovil, kdo je dolžan očistiti dohode do stanovanjskih hiš, vsekakor pa to ni naša dolžnost. Ker prizadeti odloka ne spoštujejo, smo prisiljeni očistiti tudi dohode do stanovanjskih hiš (vendar ne prvi dan snežnih padavin), ker bi sicer ne mogli odvažati smeti.

Zahtevati, da bi bilo mesto in ostali kraji v občini popolnoma očiščeni snega v prvih dvanajstih urah po snežnih padavinah, bi bilo tudi ekonomsko neutemeljeno. Oprema za čiščenje snega se rabi le nekaj dni v letu in bi bilo vsako pretiravanje pri nabavi strojne opreme ne-

Priznanja krvodajalcem

Dne 12. decembra 1968 ob 18. uri bo občinski odbor Rdečega križa Jesenice v dvorani Delavskega doma pri Jeleni svečano podelil večkratnim krvodajalcem v znak priznanja značke krvodajalcev in sicer:

- za petkrat darovano kri srebne in to 176 krvodajalcem,
- za desetkrat darovano kri zlato značko 20 krvodajalcem
- in diplome za več kot petnajstkrat darovano kri 5 krvodajalcem.

Ker praznujemo v tem letu 15-letnico prostovoljnega krvodajalstva, bo ta podelitev priznanj še bolj svečana. Zato prosi občinski odbor RK Jesenice, da se vsi vabljeni polnoštevilno odzovejo povabilu.

Kulturni program proslave bo izvajal ansambel narodnih plesov in pesmi PDP Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Večkratni krvodajalci, nasvidenje v četrtek, 12. decembra ob 18. uri pri Jeleni, Jesenice, Cesta železarjev 12.

smiselno. Važno je, da prvi dan očistimo najprometnejše ceste, pločnike, avtobusna postajališča idr. ter upam, da nam je to kljub slabim vremenskim pogojem uspelo.

Dr. Čeh precej ostro in neopravičeno napada tudi pogrebno službo. Kot pri ostalih komunalnih dejavnostih, so tudi za pogrebne usluge cene nizke. Če izvažamo material, ki ga za potrebe pogrebne službe kupujemo, so ostale usluge od 20 do 60% nižje kot v drugih mestih Slovenije. (o tem lahko piscu članka posredujemo podrobno analizo). Vendar želimo dr. Čehu in bralcem pojasniti, kakšno je finančno poslovanje pogrebne službe. Po podatkih računovodstva ima pogrebna služba v letih 1962-1968 naslednjo izgubo:

v letu 1962	2.458.847 S din
v letu 1963	1.125.314 S din
v letu 1964	637.179 S din
v letu 1965	611.758 S din
v letu 1966	494.398 S din
v letu 1967	856.129 S din
9 mesecev 1968	129.401 S din
skupaj	6.312.926 S din

Ne glede na poslovno izgubo je kolektiv kupil za pogrebno službo iz lastnega denarja dva mrliška avtomobila za 6.232.285 S din in dal delavcem pogrebne službe dve družinski stanovanji v vrednosti 11.602.190 S din. Skupaj je kolektiv iz dohodka od nekomunalnih dejavnosti dal pogrebni službi v nekaj letih 24.147.401 S din.

Za vzdrževanje vseh treh pokopališč (Blejska Dobrava, Jesenice in Koroška Bela) je imela pogrebna služba od najemnin za grobove naslednji dohodek:

v letu 1967	205.500 S din
v letu 1968	152.000 S din
do 20. 11	

Na omenjenih pokopališčih je bilo v letu 1967 po vodomernih potrošeno 1.290 m³ vode. Menimo, da ni težko ugotoviti, da takšen dohodek ne zadošča za še tako skromno vzdrževanje pokopališč.

Upoštevati moramo, da delo delavcev komunalnih dejavnosti ni lahko. Za oprav-

ljene naloge ne pričakujemo nobenega priznanja, zato pa najodločneje protestiramo proti neupravičeni kritiki.

Da ima kolektiv razumevanje za potrebe komunalnih dejavnosti, je dokaz tudi to, da smo iz dohodka drugih dejavnosti vložili v zadnjih letih samo za nabavo strojne opreme za komunalne službe več kot 40 milijonov S din, da pokrivamo izgubo teh dejavnosti in enakopravno obravnavamo prošnje komunalnih delavcev za stanovanja. Vse to pa ne bi bilo mogoče, če ne bi imeli razvitih drugih gospodarskih dejavnosti, zato tudi ne vztrajamo na povečanju cen komunalnih storitev in je zato najmanj upravičena kritika, da so te usluge predrage in da zanemarjamo komunalne dejavnosti.

Gradnja kovinskega obrata, ki nam ga očita pisec članka, je rezultat nekajletnega trdega dela vsega kolektiva, ki se je med drugim zavestno odpovedal višjim osebnim dohodkom, ne pa špekulacija na račun družbenega denarja. Denar za investicije smo ustvarili pod enakimi pogoji na trgu z gradbeno dejavnostjo in predelavo kovin, v nobenem primeru pa ne na račun komunalnih služb, ampak smo obratno, del ustvarjene akumulacije namenili za komunalno dejavnost, čeprav to ne bi bila naša dolžnost.

Tudi na Jesenicah nam bo moralo postati jasno, da bomo lahko več trošili za komunalno, zdravstvo, kulturno-prosvetno, športno in druge dejavnosti samo če bomo znali več in bolje proizvajati. Po mnenju dr. Čeha pa je sumljivo, od kod smo dobili denar za skromen začetek kovinsko-predelovalne industrije. Tako sumničenje, »od kod denar«, je za kolektiv zelo žaljivo, ker smo akumulacijo, ki jo vlagamo v razširjeno reprodukcijo, ustvarili samo z dobro organiziranim in vestnim delom. Očitno bi bilo po mnenju dr. Čeha bolje, če bi držali križem roke in brez iniciative čakali na proračunski denar.

Stane Zorman

Tako naj bi tudi v bodoče praznovali

Za razne proslave in podobno na Jesenicah zadnja leta ni bilo dovoljnega zanimanja. Događalo se je, da je bilo na odru več ljudi kot v dvorani. Za praznovanje letošnjega dneva republike, ko smo praznovali srebrni jubilej republike in se spominjali bojov za severno mejo, pa je bilo nasprotno. Po številu prireditev, številu nastopajočih in številu udeležencev je bilo praznovanje v resnici množično.

Proslave in prireditve so so komaj zvrstile. S prireditvami so pričeli že v torek, ko je priredil pevski zbor jeseniških upokojencev koncert v domu dr. Franceta Berglja in ko je bila v Čufarjevem gledališču proslava za člane kolektiva Gradis. V sredo sta bili odprti v okviru praznovanja dve razstavi. Na Javorniku so odprli v dvorani kulturnega doma IX. republiško razstavo pionirske fotografije, na Jesenicah v dvorani Delavskega doma pa kolektivno razstavo likovnih del članov DOLIKA jeseniške Svobode. Obe razstavi sta bili dobro pripravljene, kvalitetni in le po obiskani. V četrtek, tj. na dan pred praznikom so bile v Čufarjevem gledališču kar štiri proslave. Dopolodne je bila prva za nižje razrede osnovne šole Tone Čufar, na kateri so sprejeli učence v pionirsko organizacijo. Tej je sledila druga za učence višjih razredov iste šole in potem še tretji za učence žel. poklicne in tehnične srednje šole. Na vseh praznovanjih so izvajali program osrednje proslave pod naslovom »Iz naroda hlapcev narod junakov in gospodarjev«. Popoldne ob 16. uri so odprli v novi trgovsko-poslovni stavbi zgodovinsko dokumentarno razstavo »50 let bojov za severne meje«. Ob otvoritvi je nastopil pevski zbor jeseniških železarjev. Istočasno je bil na Javorniku promena koncert pihalnega orkestra železarjev, ki so ga pred slavnostno akademijo ponovili na Jesenicah. Ob 18. uri je bila v Čufarjevem gledališču slavnostna akademija za dan republike, ki so se je poleg borcev za severne meje udeležili tudi številni Jeseničani. Prireditve so bile zaključene s sprejemom borcev za severne meje, ki jih je sprejel v gornjih prostorih Kazine predsednik skupščine občine Jesenice France Zvan.

Razveselljivo je, da so bile vse prireditve, na katerih je nastopalo in sodelovalo nad 400 pevcev, recitatorjev, plesalcev, godbenikov in razstavljalcev, množično obiskane. Dvorana Čufarjevega gledališča je bila pri vseh štirih in posebno še pri večerni proslavi nabitá polna. Prav tako je bila udeležba pri otvoritvi razstave »50 let bojov za severno mejo« polnoštevilna in lahko mirno zapišemo, da se je udeležilo

letošnjih prireditev v počastitev dneva republike nad 2000 ljudi.

Ob pregledu prireditev in ugotovitvi vsestranske množičnosti ni mogoče opisati posameznih prireditev. Zadoštuje naj ugotovitev, da so bile vse dovolj kvalitetne in dobro organizirane. Navedemo naj le tiste, ki so na prireditvah nastopali. Mimo fotoamaterjev-pionirjev in članov DOLIK Svobode Jesenice so na prireditvah nastopali: srednješolski pevski zbor, pevski zbor osnovne šole Tone Čufar, recitatorski zbor osnovne šole Tone Čufar, dramski krožek tehnične srednje šole, baletna skupina osnovne šole Prežihov

Voranc, ansambel narodnih plesov in pesmi Svobode Jesenice, pevci solisti, pevski zbor DU Jesenice, pevski zbor Jeklar Jesenice in pihalni orkester jeseniških železarjev. Vsem gre priznanje za v resnici kvalitetno in množično praznovanje dneva republike ob njenem srebrnem jubileju. Posebno priznanje pa zasluži recitatorski zbor osnovne šole Tone Čufar, ki je nastopil na vseh štirih praznovanjih in ravnatelj omenjene šole Janez Svovljšak, ki je napisal za proslavo dneva republike 1968 scenarij, ki je v besedi, pesmi, glasbi in plesu prikazal kako je Jugoslavija postala iz hlapcev narod junakov in gospodarjev. K.

Razgovor s pisateljem Tonetom Svetina

(nadalj. z 8. in 9. str.)

»Prebrali smo, da si bil sopedpisnik odprtega pisma slovenskih naprednih kulturnih in javnih delavcev sodelavcem Tribune in Kataloga, ki je zelo razburil duhove na Slovenskem. Kaj bi lahko povedal po vsem tem žolčnem pisanju in o tem novem valu?»

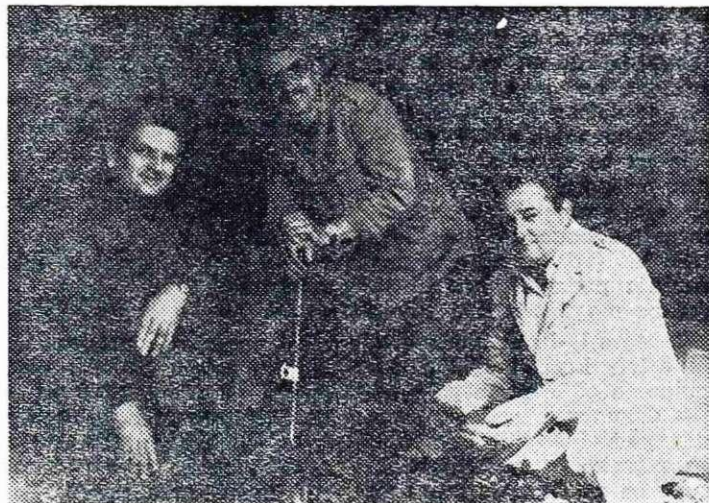
Kot partizan in pisatelj, ki ga najbolj zanima herojsko obdobje slovenskega naroda, nisem mogel ostati hladen, ko sem prebral v Tribuni Slovensko apokalipso, ki na najbolj vulgaren in nesramen način blati naš narodnoosvobodilni boj. Zato sem se priključil podpisnikom protesta Demokracija da — razkroj ne, katerega namen je bil, da opozori slovenski narod, kaj se dogaja med nekim delom našega mladega izobraženega ljudstva. Meni ta skrajni izbruh zaničevanja naše tradicije in zgodovine ni bil nekaj novega. Že dolgo vrsto let nazaj smo tisti, ki pišemo o narodnoosvobodilnem boju, tarča raznih napadov in posmehovanja. Zakaj da pišemo o stvarih, ki so že davno preživele in čemu je potrebno obujati komaj pozabljeno zlo. To podcenjevanje narodnoosvobo-

dilne borbe so izvajali določeni krogi, od katerih bi to najmanj pričakovali. Na primer v slovenski književnosti 1941—1965 profesor Matjaž Kmeclj osemindesetletni avtorjem — pisateljem, ki v svojih delih obravnavajo narodnoosvobodilni boj, posveča samo toliko prostora, kot je posvečeno v isti knjigi dvema modernističnima pesnikoma. Komentar je odveč, njemu sledi še precej podobnih, vse do skrajnosti, ki smo jo doživeli s Slovensko apokalipso. K sreči je narod zdrav, ker je pokazal vsestransko ogorčenje in odklonitev te vrste pisanja.

»Ali bi na koncu lahko zaupal našim bralcem, kaj trenutno pripravljate za tisk, oziroma če bomo napovedani III. del UKANE kaj kmalu videli v naših knjigarnah?»

»Sedaj z zadnjimi močmi zaključujem tretjo knjigo UKANE. Po dvanajstih letih dela bom končno vrgel najtežje breme, ki sem si ga sam naložil, s pleč. Če mi bo zdravje dopuščalo, bi rad napisal še roman o dražgoški bitki in morda še kaj o Slovincih, ki so jih mobilizirali v nemško vojsko upirali in uhajali v partizane iz vseh delov sveta.«

aR



Od leve proti desri Tone Svetina, Slavko Koblar in Jože Kljnar pri varjenju spomenika SPOPAD na Pokljuki (spomenik oskrbuje PA baterija Železarne)

Za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše so prispevali

France Bevk, Ljubljana — 100.00; kolektiv osnovne šole Koroška Bela — 150.00; učenci osnovne šole Koroška Bela — 600.00; učenci osnovne šole Sostro — 230.00; smučarski klub »Svinjska glava« — 80.00; osnovna šola Spodnja Idrija — 200.00; osnovna šola Vide Pregarc, Ljubljana — 400.00; osnovna šola Jezero — 100.00 N din.

Do 4. 12. 1968 je bilo zbranih skupno 67,197.25 N din. Za prispevke se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo.

Prispevke nakazujte na žiro račun: 5153-679-2135 ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE, sklad za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše.

Ob kolektivni slikarski razstavi članov Dolika

»Letošnja razstava, prirejena v počastitev dneva republike, je po že otipljivih izglelih in zavzetju povsem svojstvenega stališča posameznih članov DOLIKA nekak uvod k »novejšemu« ustvarjanju prilagojene likovne dejavnosti. Nedvomno ni to lahek prehod, tudi če izključimo večjo ali manjšo konservativnost starejših članov...«, je zapisal v začetku sestavka v katalogu sedanje razstave tajnik DOLIKA Jože Čebulj.

Iz tega, kar nam je v katalogu povedal Jože Čebulj, lahko sklepamo, da nameravajo člani likovne sekcije DPD Svobode Tone Čufar v bodoče zastaviti svoje ustvarjalne sile v nekoliko drugačni smeri kot do sedaj. Kaže, da želijo postati nekoliko bolj sodobni, nekateri tudi moderni ali celo avantgardni. Ubiranje sodobnejših poti v likovnem ustvarjanju jeseniških slikarjev — amaterjev najbrž ne bi bilo slabo in je po mojem mnenju celo zaželeno. Kot se ves svet pomika naprej, tako tudi umetnost ne more in ne sme ostati na enem mestu. Zato je treba tudi tu budno spremljati sodobne tokove, se jim v okviru možnosti pridruževati ter na ta ali oni način tudi z njimi plavati. Pri tem pa je treba imeti smisel za potrebno mero, kajti pretiravanje tudi v umetnosti ni vedno pot do uspeha.

Sedanja razstava naj bi bila zadnja v dosedanjem okviru, ker bodo v bodoče uvajali prakso individualnih razstav članov DOLIKA ali manjših skupin.

Trije pejsaži (olje, linorez) Franca Berganta so prijetni za oko in narejeni v njegovi že sicer dobro znani tehniki. Jože Čebulj je svoje Jesensko cvetje upodobil tehnično zelo dobro in tudi z dobršo mero spretnosti. Obe olji, ki ju je razstavil Boni Čeh, dokazujeta s svojo barvno in kompozicijsko tehniko, da je avtor absolutiral študij na slikarski akademiji. Tihožitje Joža Dakskoflerja je barvno zelo zanimivo, saj mu je uspelo na tem olju nanizati vrsto zelo skladnih barvnih otenkov France Dolinšek je

s svojim kompozicijsko uspelim Tihožitjem ostal zvest svojim rjavim barvnim tonom. Štirje prijetni akvareli Zdravka Kotnika spet dokazujejo, da zna upodobiti našo gorenjsko pokrajino. Prijetno presenečenje razstave sta dve olji Pavla Lužnika, Gorje in Jesen. Obe kažeta avtorjev močan napredek v slikarski tehniki in doživeto ustvarjanje. Tine Markez se je tokrat predstavil tudi z večjim platnom, na katerem je uspelo prikazati novo valjarno na Beli. Svoji zastavljeni poti na področju barvnih prijemov ostaja tudi tokrat zvest Miro Pengač, vendar mu je treba priznati pri olju Jesen določen napredek. Prvič smo videli na kolektivni razstavi DOLIKA dve deli novega člana Andreja Puca. Obe olji sta modernistično zasnovani in kažeta izreden avtorjev smisel za tovrstno ustvarjanje. Tone Tomazin se je tokrat predstavil samo z dvema skromnima akvarelima in še skromnejšo risbo. Cveto Zupan je razstavil tri majhne akvarele. Ti pa kažejo, da mu tudi to področje slikarskega ustvarjanja ob njegovih temnejših barvnih tonih dobro leži.

S to razstavo je DOLIK na svoj način počastil 25-letnico republike. Žal je bila otvoritev precej skromna, saj so bili navzoči praktično samo člani DOLIKA. Lepo in prav bi bilo, če bi prišel na otvoritev, če že ne zaradi avtorjev, pa vsaj zaradi namena razstave tudi še kdo drug... K.

Misli

Kako je mogoče, da moremo ohraniti v spominu nekatera doživljaja do najmanjših podrobnosti, da pa se ne moremo spomniti, kolikokrat smo vse to že povedali isti osebi?

Če že napuh ne prekucne vseh kreposti, jih vsaj omaje.

Napuh drugih ljudi nam je zato tako neznosen, ker žali našega.

La Rochefoucauld

»Moje delo je knjiga ljubezni — odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin!«



Dne 11. decembra bo minilo petdeset let, kar je umrl Ivan Cankar, veliki prijatelj vseh ponižanih in razžaljenih, neutrudni raziskovalec človeškega srca, pogumni analitik tedanjih družbenih razmer — in opojni čarodej slovenske besede.

Njegova življenjska pot se je začela v tipičnem proleterskem okolju, na vrhniškem klancu siromakov, kjer mu je že zgodaj pognalo grenko spoznanje o krivici našega sveta. Peljala ga je naprej v ljubljanske šole in nato na Dunaj, torej na trdi mestni tlak, kjer so se mu socialna nasprotja razodevala v še večjih dimenzijah. S široko odprtimi očmi je opazoval svet okrog sebe, z izklesanimi etičnimi načeli je presojal človeka v njem in z otožno melanholijo prenašal butaro osebnih zapostavljenosti. Toda njegova občutljivost za krivico se mu je kaj hitro sprevrgla v uporniško jezo, v strastni boj za resnico in v glasno oznanjanje lepše, bolj človeške prihodnosti. Zavihtel je svoj bič nad našimi politiki, ki so imeli pred očmi le svoj osebni blagor, nad filistrskim meščanstvom, ki se je izgubljalo v osebni udobju in duševni plitkosti, nad bogataškimi mogotci, ki so neusmiljeno izkoriščali malega človeka, in nad vsemi tistimi našimi »rodoljubi«, ki so skrbeli le za svojo varnost in hlapčevsko obračali plašč po vetru. V zatohlo dolino Šentflorjansko je prišel umetnik in vagabund, večni nezadovoljnej in nemirni romar, toda za vsemi temi lastnostmi, ki so filistrskemu malomeščanu tako tuje, se je skrivalo čuteče srce in neuničljivo hrepenenje po pravici, ljubezni in lepoti.

Cankarjevo delo je obsežno in vsestransko. Spočetka je pisal pesmi, ki jih je leta 1899 izdal v zbirki Erotika. Toda zdelo se mu je, da bo skozi druge literarne zvrsti lažje izražal svoja spoznanja in bolj neosebno pretresal takratne družbene prilike, zato se je kmalu ves posvetil prozi in dramatik. V svojih številnih črticah in novelah, v povestih in romanih je dal Slovencem tip nove proze, ki je močno družbeno angažirana, hkrati pa umetniška v pravem pomenu besede. Njegovo pisanje je prepleteno s simboli in podobami, ki pa nikdar niso same sebi namen, ampak ponazarjejo pisateljeva najintimnejša spoznanja. Najpomembnejša Cankarjeva dela Na klancu, Tujci, Križ na gori,

Hiša Marije Pomočnice, Gospa Judit, Martin Kačur, Hlapec Jernej in njegova pravica, Za križem, Kurent, Podobe iz sanj, pomenijo danes Slovencem višek umetniške proze, postala so nam že pojem in predstavljajo tisti del slovenske kulture, ki je najbolj naš in obenem najbolj občečloveški.

Še močnejše je Cankar zarezal v razmere tedanjega časa s svojimi dramami. V njih je z ostro kritiko razgaljal tisto miselnost, ki je našega človeka držala v neznanju, v socialni odvisnosti in pokorščini. V dramah je ustvaril nekaj takšnih likov, katerih karakterne lastnosti s sugestivno močjo zbujaio v nas občutek za vse, kar je v človeku umazano, sebično in primitivno, na drugi strani pa veliko in pošteno. In v marsikateri od teh likov je Cankar položil samega sebe, svoje osebne poglede na človeka in družbo; to so zlasti Ščuka iz komedije Za narodov blagor, Maks iz drame Kralj na Betajnovi, umetnik Peter iz farse Pohujšanje v dolini Šentflorjanski in Jerman iz Hlapcev. Svoje drame je Cankar gradil iz konkretnih spoznanj o materialni in duhovni mizeriji slovenskega ljudstva in iz živga reformatorskega prizadevanja. Znale so besede, s katerimi je leta 1900 Alojzu Kraigherju napovedal dramo Kralj na Betajnovi: »Pisati hočem kmečko dramo; tisti žalostni vsesplošni bankerot našega ljudstva, posebno po dolenjskih vaseh, je nekaj tragičnega; vrši se počasi in komaj vidno, ali zato je še pretresljiveje.«

Cankar pa ni deloval le z leposlovno besedo, pač pa je svoje ideje razširjal tudi s političnimi govori, s predavanji in polemičnimi članki. Bil je eden prvih razumnikov na Slovenskem, ki je doumel razredna nasprotja moderne dobe, dosledno se je zavzemal za boj proti vsakršnemu izkoriščanju, proti družbeni laži in hinavščini. Brez pridržkov je odklanjal politične koncepte tedanjega klerikalizma in liberalizma, ustvarjal si je svoj socialni koncept, ki se je še najbolj skladal s programom socialnodemokratske stranke. Njegove ideje pa so bile tako svojske, tako temeljito socialne in humane, da mu je postal tudi okvir socialne demokracije pretesen. Zato je v političnem pogledu na koncu svoje življenjske poti ostal osamljen, vendar je še naprej trdno veroval v zarjo svobode, ki bo zasijala na ruševinah stare družbe. Vsi njegovi temeljni politični spisi, to so med drugimi Slovenci in Jugoslovani, Kako sem postal socialist, Slovensko ljudstvo in slovenska kultura, Očiščenje in pomlajenje, Slovenska kultura, vojna in delavstvo, razodevajo misleca, ki je z izredno tankim poslušom za tedanja politična gibanja znal ločiti zrno od plevla, zdravo od gnilega, napredno od nazadnjaškega.

Mnogo je razmišljal tudi o slovenskem nacionalnem vprašanju. Njegova domovinska ljubezen ni bila prazna politična parola, ampak resnična zavzetost za zdravljenje našega bolnega domovinskega telesa in za njegovo osvobajanje. Že na pragu prve svetovne vojne je razločno slutil propad stare avstro-ogrske monarhije, prav tako razločno pa je izrazil tudi misel, da je prihodnost slovenskega naroda možna samo v tesnem povezovanju z ostalimi južnimi Slovani. Toda Cankar ni bil nikak nacionalist, pač pa je pred njegovimi očmi vstajala vizija prerojenega človeštva, v katerem bo imel vsak narod svoje mesto in v katerem ne bo več ne sovraštva in ne vojn. Aprila leta 1918, torej ob koncu vojne, je v predavanju Očiščenje in pomlajenje izrazil svojo globoko vero v takšno prihodnost: »Iz ponižanja, iz hlapčevstva, iz sramote in bede se bo vzdignil naš narod v novo, svetlo življenje, očiščen in pomlajen, vreden član v družini narodov, očiščenih in pomlajenih. — Jaz verujem v to družino svobodnih narodov!«

Tako je Cankar, umetnik in vagabund, večni nezadovoljnej in nemirni romar, v svojem širokem opusu zaobjel že vse tiste ideje, v imenu katerih so naši vojaki kot uporniki padli v garnizijah stare Avstrije in v imenu katerih se je na začetku drugega svetovnega spopada razplamtel tudi boj za nacionalno in socialno osvoboditev slovenskega ljudstva. In vse njegovo delo preveva tak humanizem, tako iskrena ljubezen do resnice, lepote in človeškega dostojanstva, kakršna še vedno živi v najplemenitejših srcih današnjega razklanega sveta.

Jože Šifrer

PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE NA JAVOR- NIKU

OB DNEVU REPUBLIKE SO PRVIČ ZAPELI

Dan pred praznikom je bila v telovadnici osnovne šole slavnostna akademija v počastitev dneva republike. Program so v celoti izvedli učenci osnovne šole Koroška Bela, dve pesmi pa je pod vodstvom mladinskega zborovodje Lojzeta Vengarja zapel tudi pionirski pevski zbor DPD Svoboda Javornik. Kljub temu, da so imeli mladi pevci — pionirji — na razpolago le nekaj tednov, so obe pesmi zapeli zelo solidno in vse kaže, da bodo pod vodstvom prizadevnega pevovodje Lojzeta Vengarja svoj program še izpopolnili in se v kratkem spet predstavili javnosti. Pionirski pevski zbor ima v svojem programu vse prireditve, ki jih vsebuje istočasno tudi učni program na osnovni šoli, razen tega pa tudi prireditve, oziroma nastope, ki jih predvideva DPD Svoboda Javornik.

PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE V SOCIAL- NEM ZAVODU dr. FRAN- CETA BERGLJA

Letos je bilo praznovanje dneva republike v socialnem zavodu dr. Franceta Berglja 26. novembra zelo slavnostno. Stanovalci — oskrbovanci so posebej za 25-letnico AVNOJA lepo okrasili jedilnico in napisali gesla. Na proslavi je letos prvič sodeloval pevski zbor Društva upokojencev z Jesenic. Pevski nastop sta povezovala z recitacijami dva dijaka jeseniške gimnazije.

Po končanem slavnostnem delu je bil prisrčen družaben večer z glasbo in petjem. S. Z.

RAZSTAVA PIONIRSKÉ FOTOGRAFIJE LEPO OBI- SKANA.

V sredo, 27. novembra so v prostorih kulturnega doma na Javorniku odprli IX. republiško razstavo pionirske fotografije pod imenom Pionirski foto 68. Otvoritvene svečanosti se je udeležilo mnogo gostov iz raznih krajev, med njimi tudi avtorji nagrajenih del, ki so prejeli zlate, srebrne in bronaste Puharjeve plakete. Poleg njih smo opazili tudi številne predstavnike družbenopolitičnih organizacij z Jesenic in Javornika. Uvodno besedo je imel predsednik foto-kino zveze Slovenije Vlastja Simončič, ki je pohvalil prizadevne organizatorje letošnje razstave pionirske fotografije. Nato pa je razdelil nagrade. Po svečani otvoritvi je Simončič vodil zbrane goste po razstavi.

Iz knjige vtisov je razvidno, da za razstavo pionirski foto 68 vlada na Javorniku in Koroški Beli veliko zanimanje. Med obiskovalci je največ pionirjev, precej pohvalnih besed in čestitk pa so zapisali tudi odrasli obiskovalci, ki se zanimajo za razstavno dejavnost in še posebej za lepo fotografijo.

Počastitev praznika republike na vrhu Triglava

Skupina alpinistov — članov alpinističnih odsekov Kranj, Jesenice in Martuljk — večinoma zaposlenih v železarni Jesenice, je izvedla v počastitev 25-letnice rojstva republike vzpon na vrh Triglava.

V petek, 29. novembra smo po sedemurni hoji prispeli skozi dolino Kota do Staničeve koče (2.332 m). Sneg je bil večinoma trd in poledenel, da smo v strmih pod Rjavino in Ržjo hodili le z derezami. Od Pekla do zavetišča nas je spremljala burja, ki je s hitrostjo 100 km na uro vrtinčila sneg in bičala s tisočeriimi iglicami naše obraze. Nenadni, močni sunek vetra je marsikoga vrigel v sneg. Janku in Slavku je odneslo vetrovko in klubuk globoko v tokavo pod Rjavino.

Končno smo dosegli toplo zavetje Staničeve koče, kjer nam je neutrudljivi Krajcar nudil potrebno gostoljubje. Že v trdi temi je prispela za nami še skupina tržiških alpinistov — smučarjev. Zunanaj pa je tulil in orglal vihar na vse registre, da bi se prav nič ne čudil, če bi nas odneslo s staro bajto vred nekam v globeli Pekla.

Sobota, 30. 11. Burja se je podela — rodil se je prekrasen dan. Po strmih, zalichenih vesinah pod Ržjo smo spešili proti Triglavu. Precej smo se zamudili, preden smo zlezli prek tri metre visoke previsne klože v vstopnem žlebu Malega Triglava. Previdno so se nato vzpenjale naveze za navezo po poledenelih, deloma kložastih vesinah vse do vrha Malega Triglava. Tu smo našli napol slepega gamsa, kateremu smo se približali na nekaj metrov. Foto in kino kamere so bile v akciji, saj je tak prizor redkost. Ponosni prebivalec triglavskega pogorja se je opotekaje in nesigurno umikal v poledenela, južna pobočja. Kako in odkod je prišel do sem? Vse teme Malega Triglava je bilo prekrizano s številnimi starimi stečinami. Žival je torej tavalja že več dni brez hrane, skoro slepa po prepadnem vrhu. Škoda, ker ni bilo med nami lovca, ki bi rešil ubogo žival. Tragadija gospodarja gora!

Po grebenski rezi smo kmalu dosegli vrh Triglava, kjer se je Aljažev stolp iskrl v tisočerihih kristalnih požleda. Ob skromni slovesnosti v počastitev praznika republike je zavihrala zastava na najvišjem vrhu naše domovine. Nasmejani in srečni smo si segali vse križem v roke. Gore nas družijo ter dajejo smoter in vsebino življenju...

Dolgo smo zrl po širokem vencu iskrecih se gora, ki so se čredile okoli nas. Med njimi pa je valovilo megleno morje. Nepozabno doživetje...

Sestopili smo po isti smeri nazaj do Staničevega doma. Tržičani so odšli proti Kredarici, večina ostalih pa se je skozi Kot vrnila v dolino. Z Jožem, Jankom in Francetom pa smo še dolgo zrl v škratno ožarjene vrhove, predvsem v bližnjo Rjavino. Kovali smo nove načrte.

Naslednje sončno jutro smo se tudi mi poslovili od prijazne Staničeve koče in zlezli še na Rjavino (2.529 m). Sestopili smo prek zalichenih planj Apnenice v dolino Krme. Ob lovski koči smo lenarili na toplem soncu, dokler ni zašlo za obronki Vernarja. Kar neradi smo se vrnili nazaj v mrzlo, zamegleno dolino.

Janez Krušič



Alpinisti z Jesenic, Martuljka in Kranja, so proslavili praznik republike na vrhu Triglava

Prve Gregorčičeve plakete najboljšim

V soboto, 30. novembra je bila v hotelu Špik v Gozd Martuljku intimna slovesnost, ki so se je poleg prejemnikov Gregorčičeve plakete udeležili tudi predstavniki občinskih družbeno-političnih in športnih organizacij.

Slovesnost je začel član žirije Pavel Lotrič in orisal lik narodnega heroja Joža Gregorčiča-Gorenjca.

Predsednik žirije Viktor Brun pa je poročal o izboru prejemnikov izmed 42 predlaganih kandidatov. Da bi žirija kandidate čimbolj objektivno ocenila oziroma izbrala, se je odločila za pet osnovnih meril, ki jih je vrednotila po točkovnem sistemu. Na tej podlagi se je žirija odločila, da se podeli Gregorčičeva plaketa štirinajstim športnim delavcem in eni delovni organizaciji.

Po utemeljitvi predsednika žirije je predsednik skupščine občine Jesenice France Zvan podelil Gregorčičevo plaketo z listino prvim prejemnikom.

Prvi prejemniki Gregorčičeve plakete so: Tone ANTONIČ, Mirko BENEDIČIČ, France BOŽIČ, Slavan BERLISK, Avgust DELAVEC, Mirko DIMC, Franc ISKRA, Janez KRUSIČ, Bernard SVETLIN, Tone SVETLIN, Tone ŠMITEK, Lojz ŠTRUM-

BELJ, Jože ZUPAN, Uroš ŽUPANČIČ in delovni kolektiv ŽELEZARNE Jesenice.

Po podelitvi je odlikovancem z Gregorčičevo plaketo najprej čestital predsednik občinske skupščine France Zvan ter jim izrekel najboljše želje v nadaljnjem delu. Čestitki se je pridružil tudi predsednik ZTK Slovenije Adolf Arigler. V imenu prejemnikov Gregorčičeve plakete se je zahvalil za priznanje, ki so ga dobili od občinske skupščine Jesenice, Uroš Župančič. Poudaril je, da dobitnikom to priznanje pa vsebuje še večjo vrednost, ker nas spominja na človeka velikih vrednot in dejanj — Joža Gregorčiča-Gorenjca,« je končal Župančič.

Nato so vsi navzoči v prijetnem razgovoru obujali spomine in kovali načrte za nove naloge in delo na obsežnem področju našega športnega življenja.

Prepričani smo, da se bodo prvim dobitnikom Gregorčičeve plakete prihodnje leto pridružili novi. Ne manjka kandidatov, ki so jo vredni.

V prihodnji številki bomo bolj podrobno predstavili vse prejemnike Gregorčičeve plakete.

Vilbr

Novo šolsko športno društvo

Na osnovni šoli Koroška Bela so kljub temu, da imajo za to zelo slabe pogoje, ustanovili šolsko športno društvo. To je že sedmo društvo te vrste v naši občini. ŠSD imajo tako na vseh šolah razen pri železarskem izobraževalnem centru in srednji šoli za zdravstvene delavce, kjer pa za njegovo ustanovitev nimajo niti najmanjših pogojev.

Na ustanovnem sestanku ŠSD Koroška Bela je bilo 48 pionirjev in pionirk, ki obiskujejo 5.—8. razred. Društvo bo imelo v tem šolskem letu pet sekcij in sicer za atletiko, športne igre, orodno tel-

lovadbo, namizni tenis in smučanje.

Takoj je začela z delom namiznoteniška sekcija, za katero je veliko zanimanje. Ker prostora za postavitev mize še nimajo, bodo zaenkrat igrali kar v šolski avli.

Dvakrat na teden bodo imeli trening, v katerega bodo vključevali športne igre, atletiko in orodno telovadbo. V semestralnih počitnicah bodo organizirali smučarski tečaj, če bodo snežne razmere ugodne in če bo na voljo dovolj denarja.

Po svojih zmožnostih se bodo udeleževali še raznih športnih tekmovanj v občini in tudi sami prirejali šolska in medšolska tekmovanja.

Pobudnika za ustanovitev šolskega športnega društva sta bila učitelja telesne vzgoje Mlačnikova in Ulčar, ki bosta za njegovo vodenje tudi porabila največ svojega prostega časa. Z. F.

Dopisujte v Železarja

Slinavka in parkljevka — SIP

Ker je pojav slinavke in parkljevke na Jesenicah in v okolici, še posebej pa pobijanje živali, spodbudil precej različnih polemik in ker še mnogi naši sodelavci redijo doma živali, ki so dovzetne za ta nevarna obolenja pa tudi druge živali, ki so lahko prenašalci bolezni, je absolvent veterine Franci Vidic napisal o tem strokovno razpravo, ki jo bomo v nekaj nadaljevanjih objavili.

SIP je hitro potekajoča in zelo nalezljiva bolezen. Lahko rečemo, da ni bolezni, ki bi se tako hitro širila kot ravno ta. Poleg tega že majhna količina kužila izzove bolezen, ki za čudo ni toliko nevarna zaradi poginov — saj je smrtnost razmeroma nizka — kolikor zaradi neprecenljive gospodarske škode. Bolne živali imajo namreč manj mleka, zvržijo oz. rodijo slabotne mladiče, ob-

čutno hujšajo in so sploh manj donosne. Zelo velika škoda nastane tudi zaradi dolgotrajnih omejitev v trgovini z živino, posebno izvozno. Če k temu prištejemo še stroške zatiranja, gre celotna škoda v milijarde. Zato si prizadevamo bolezen zatreti že v začetku z najkoristnejšimi ukrepi. S tem povzročimo res znatne sekundarne škode, a se nikakor ne mo-

rejo primerjati s tisto, ki bi sicer nastala primarno.

RAZŠIRJENOST

SIP se javlja po vseh celinah sveta, kjer gojijo goveda, razen v Avstraliji, Novi Zelandiji in Severni Ameriki. Evropsko celino je zajelo več zaporednih množičnih širjenj bolezni — epizootij v letih: 1940, 1951, 1952 in 1958. V naše kraje se je zanesla leta 1938; v manjšem obsegu: 1940, 1941, 1949, 1954, 1960, 1962, 1964 in letos (1968). Ko bolezen čez kakšno leto preneha, zapusti vedno skrita žarišča iz katerih vzplamtijo pozneje nove epizootije.

DOVZETNOST

Za SIP so dovzetni domači in divji parkljarji, vključno tisti v živalskih vrtovih. Po vrsti je najdovzетnejše govedo, nato prašiči, drobnica (ovce, koze), jelenjad, srnjad, velblodi, lame, antilope in bivoli. Mesojedi (psi, mački) so proti njej odporni, konji in perutnina popolnoma nesprejemljivi. Človek redko zboli, medtem ko so dojenčki v smrtni nevarnosti.

POVZROČITELJ

Povzročitelj je eden izmed najmanjših znanih virusov. V premeru je velik komaj 10 milimikronov (1 milimikron je 0,001 mm). Doslej so ugotovili sedem tipov tega virusa: A, B, C, (evropski), SAT₁, SAT₂, SAT₃ (južnoafriški), As, (azijski). Posamezni tipi

imajo več variant, (nad 20). To ugotavljajo v laboratorijih s posebnimi poskusi (biološki, RVK). Vsak tip in vsaka varianta more privedi do izbruha bolezni. Letos gre za tip C ali nemški tip, ki nastopa v zločestih oblikih.

Virus je dokaj odporen proti škodljivim vplivom okolja. Mraz mu ne škoduje, nasprotno, celo ohranja ga — medtem ko je na toploto zelo občutljiv. Tako pri -40° C živi nad eno leto, medtem ko pri +40° C oslabi že v enem dnevu tako, da ne povzroča bolezni. Sončni žarki ga uničijo najkasneje v eni uri. Najhitreje pa ga uničita vroča dvoodstotna raztopina natrijevega luga ali ena do dvoodstotna raztopina formalina oz. formaldehidne pare. Na odpornost virusa

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

7. in 8. decembra amer. barvni CS film NASILJE V JERICHU, v režiji Arnolda Lavena, v glavni vlogi Dean Martin, ob 17. in 19. uri.

9. decembra franc. ital. barvni CS film WEEKEND V DENKERKU, v režiji Anryja Vernerja, v glavni vlogi Zorge Zere, ob 17. in 19. uri.

10. in 11. decembra ital. barvni CS film CLOVEK, PONOS, MASČEVANJE, v režiji Luigija Bazzonija, v glavni vlogi Franco Nero, ob 17. in 19. uri.

12. decembra amer. barvni film SIERA CARIBA, v režiji Samuela Pekinpa, v glavni vlogi Richard Heris, ob 17. in 19. uri.

13. decembra jug. barvni film KRVAVA MAKEDONSKA SVADBA, v režiji Trojča Popova, v glavni vlogi Risto Šiškov, ob 17. in 19. uri.

14. decembra amer. barvni film BONNIE IN CLYDE, v režiji Arthurja Penna, v glavni vlogi Faye Dunaway, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

7. in 8. decembra ital. barvni CS film CLOVEK, PONOS, MASČEVANJE, ob 18. in 20. uri.

9. in 10. decembra amer. barvni CS film NASILJE V JERICHU, ob 18. in 20. uri.

11. decembra amer. barvni film SIERA CARIBA, ob 18. in 20. uri.

12. in 13. decembra amer. barvni CS film OPERACIJA GROM, ob 18. in 20. uri.

14. decembra nem. barvni CS film AGENT SIGMA 3, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

7. decembra franc. barvni film JAZ IN LJUBEZEN.

8. decembra nem. barvni CS film V KREMLJIH ZLATEGA ZMAJA

12. decembra amer. barvni CS film NASILJE V JERICHU.

14. decembra amer. barvni CS film OPERACIJA GROM

Kino ŽIROVNICA

8. decembra šp. ital. barvni film OBRACUN NA INDIJSKEM OCEANU

15. decembra amer. barvni CS film NASILJE V JERICHU.

Kino KRANJSKA GORA

7. decembra šp. ital. barvni film OBRACUN NA INDIJSKEM OCEANU

8. decembra amer. barvni CS film OPERACIJA GROM

12. decembra ital. barvni CS film CLOVEK, PONOS, MASČEVANJE.

14. decembra amer. barvni CS film NASILJE V JERICHU.

Gledališče

NEDELJA, 8. 12., ob 15. uri: J. Kerr MARY — MARY — Komedija — IZVEN.

Vse ljubitelje gledališča opozarjamo, da je to ena zadnjih predstav zabavne in duhovite komedije Mary — Mary. Zato naj si vstopnice pravočasno zagotovijo z rezervacijo na telefon številka 82-200.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportne službe se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela ob smrti mojega moža.

Zena Cilka Kampič

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru železarn se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Martin Lakner
željarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru valjarne žice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Feliks Koren

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najine ljubljene hčerke in sestrice **BARBE POGAČNIK** se toplo zahvaljujem zdravnikom in sestram ljubljanske otroške kirurške klinike.

Toplo zahvalo smo dolžni še posebno primariju dr. Plutu, dr. Korsčevi, dr. Erjavcu in dr. Tancarju ter vsem sestram in negovalkam ter strežnemu osebju otroškega oddelka jeseniške bolnišnice.

Posebna zahvala tudi sodelavcem podjetja Ljubljana transport, PE Jesenice, za pomoč in razumevanje.

Najlepše se zahvaljujem vsem darovalcem cvetja, voznikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so z nami sočustvovali, ko je ugasnilo njeno mlado življenje.

Se enkrat vsem najlepša hvala!

Žalujoci: očka, mamica, bratec in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prezgodnjem slovesu dobre sestre in tebe

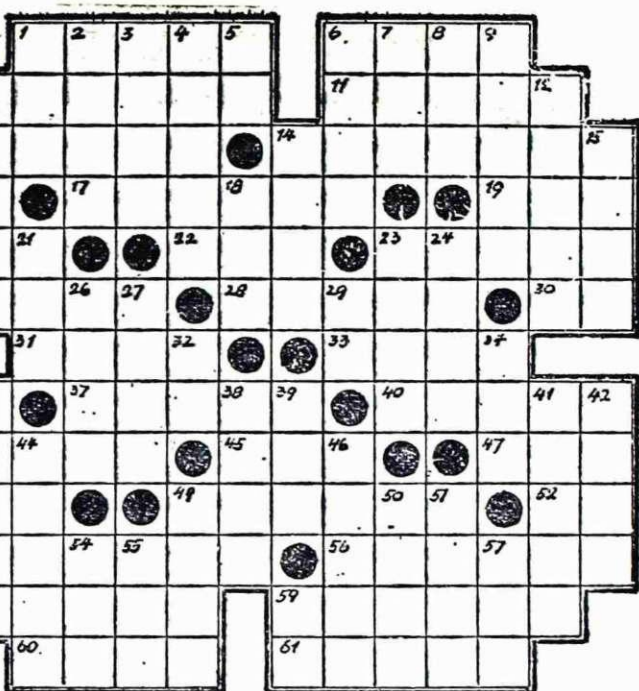
Berte MRAK

se najpristneje zahvaljujem vsem organizacijam, za godbo, vence in cvetje ter za nesebično pomoč.

Zahvaljujem se tudi prim. dr. Hafnerju in vsemu bolniškemu osebju kirurškega oddelka jeseniške bolnišnice, ki so ji lajšali bolečine. Hvala tudi družini Ekonomu za usluge, kakor tudi govornikom za poslovljne besede pri odprtem grobu.

Se enkrat najlepša hvala vsem prijateljem in znanjem, ki so jo imeli radi in jo spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: sestra Francika z družino in brat Nande z družino.



Križanka

Vodoravno: 1. novejši ameriški pesnik in pisatelj, 6. močvirnat travnik v ravnini, 10. dar, 11. muza ljubezenskega pesništva, 13. vrsta kostanja, 14. zofa brez naslonjala, 16. nemški predlog, 17. pristanišče na zahodni obali japonskega otoka Kiušu, 19. širina, širjava, 20. število, 22. rimski pozdrav, 23. rudnik v Bosni, 25. pomladanska cvetlica, 28. prijeten vonj, 30. sledeči, 31. arabski knez, 33. pripadnik nekdanjega indoevropskega naroda, 35. kratka za »vse v redu«, 37. očrt, kontura, 40. zdravica, 43. grški otok, 45. hiat, 47. poljska cvetlica, 48. romanska nikalnica, 49. polotok v zadnji Indiji, 52. grška črka, 53. trpotec, 56. kemična prvina, 58. rimska veja, 59. spokojnost, 60. tuje žensko ime, 61. izdelovalec kisa.

Navpično: 1. nočno zabavišče, 2. grški bog ljubezni, 3. ime popevkarice Spirove, 4. vijak, propeler, 5. kazalni zaimek, 6. časovno obdobje, 7. makedonski narodni ples, 8. vprašalnica, 9. strokovnjak v diplomaciji, 10. italijanski pesnik, 12. vrsta kremenjaka, 13. važno živilo, 14. Avar, 15.

jezero v Rusiji, 18. žensko ime, 21. vzklil pri bikoborah, 23. poljedelec, 24. plug, 27. zavitek, paket, 27. napaka, 29. samoglasnik in soglasnik, 32. kraica niške tovarne prejšnja, 34. tovarna v Mariboru, 35. odprtina v zidu, 36. kraj na Gorenjskem, 38. židovsko moško ime, 39. poslanec, 41. suitanova palača, 42. mestce na otoku Pašmanu, 44. osnovna mera, 46. mesna jed, 49. žensko ime, 50. nered, 51. socialna pesem, tudi žensko ime, 54. rastlinska podica, 55. mestce v Hr. Primorju, 57. krajevni prislov.

I. D.

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega očeta, starega očeta in pradedu

JANEZA LANGUSA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v dneh težke izgube stali ob strani, nani izrekli sožalje, počastili njegov spomin in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Iskreno se zahvaljujem dr. Sajevidu in dr. Dražiču ter sosedom za pomoč, darovalcem vencev in cvetja, gradbenemu oddelku Železarn, osnovni šoli Lucijana Seljaka iz Strazišča in lastnikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Žalujoci: sin Tone, hčerki Rozka in Angela, nečakinji Vera in Boga, vnuki, vnučkinje in pravnuki.

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarn se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Primož Soklič
šametarna

RAZPIS

UOS železarn Jesenice razpisuje
JAVNO LICITACIJO

za prodajo specialnega dostavnega avtomobila (furgon) Fiat 1100 — Zastava, letnik 1960, prevoženih 207.014 km. Vozilo je v počitniškem domu v Biogradu n/m.

Izključna cena je 4.000 N din. Morebitne davščine v zvezi s kupoprodajo plača kupec.

Licitacija bo dne 13. decembra 1968 ob 9. uri v prostorih UOS železarn Jesenice.

Udeleženci morajo položiti pred licitacijo 10 % varščine.

PRAVNA SLUŽBA

odločilno vpliva tudi snov v kateri se nahaja. Na vlažni zemlji se drži pet tednov poletij in pet mesecev pozimi. V hlevu ostane živ tri do štiri tedne, v kopici sena 108 do 140 dni. V svežem mesu vztraja en dan, če je meso ohlajeno več mesecev. V svežem mleku se obdrži šest dni, v hladilniku do enega meseca. Antibiotiki ne vplivajo na virus.

VIRI OKUŽBE

Osnovni vir okužbe so bolne živali, ki izločajo virus z vsemi svojimi izločki: slina, mleko, seč, iztrebki. Od teh je posebno nevarna slina; njena kužnost se začne devet dan bolezni in neha nekako po dveh tednih. Vendar določeno število živali izloča virus še naprej. Možno je tudi, da se skriva virus med

parklje, na dlake itd. Take živali ostanejo potemtakem kliconoske oz. vir novih okužb celo več let po ozdravitvi, če jih ne pobijemo prej. Vir okužbe morejo biti čisto surovine zaklanih živali: meso, kosti, kri, koža ter njih proizvodi. Nadalje prihajajo v poštev: stelja, gnoj, gnojnica, hlevski pribor (vile, metla, lopata) in krmlila (seno, koncentrat).

CINITELJI ŠIRJENJA

SIP se širi od žarišč okužbe na mnogoštevilne načine. Zelo važna je trgovina oz. promet z živino. Zato se bolezen hitreje širi poleti, višek pa doseže pozno jeseni. V Slovenijo smo jo vnesli npr. letos z nakupom klavnih prašičev v Vojvodini. Velik pomen ima tudi mlečarski promet, nič manjši

klavniški. Tako smo letos prepeljali iz jeseniške klavnice z okuženim tovarnjakom SIP v Mengeš. Pogosto so prenašalci virusa prav ljudje, ki so prišli v stik z njim, toda se niso temeljito razkužili. Bolezen prenesejo, ali na kratke razdalje (z gospodarstva na gospodarstvo) ali v zelo oddaljene kraje (iz države v državo) — turisti, trgovci, sezonski delavci, dvolastniki z obmejnih pasov. Na velike razdalje jo prenaša tudi divjad ob iskanju hrane. Poseben pomen pripisujejo pticam selivkam. Daleč lahko занesejo virus tudi tekoče vode, ker je slina lažja in plava po njej. Cinitelji širjenja, ki jih marsikdaj podcenjujemo, so živali, ki sicer same ne zbolijo (perutnina, kopitarji).

(nadalj.)

Hokejski barometer

Hokejski dogodek sezone, kot so nekateri napovedovali sročanje za državno prvenstvo med Jesenicami in Olimpijo, je že za nami. Ljubitelji hokeja pozabljajo na ta dvobojo, to pa je tudi najboljši dokaz, da igra ni navdušila. Igralci dvanajstkratnega državnega prvaka moštva Jesenic so premagali Olimpijo, za katero je igralo kar sedem Jeseničanov, z rezultatom 6:2 (2:2, 2:0, 2:0). Ljubljanci so bili »tepeni«, pa ne tako kot so provokativno napovedovali in zaradi česar je bilo okoli ledene ploskve in na tribunah vse polno uslužbencev milice. Mor-da so si želeli, da bi prišlo do pretepa, saj bi se bolje kot na ledeni ploskvi znašli za zeleno mizo. Nasmehniti se moramo izjavi Romana Smoleja, da do pretepa ni prišlo zato, ker smo na Jesenicah poučili šolsko mladino, kako je treba športno spodbujati. Ali ne bi bilo bolje, da bi Roman to priporočil šolskim vodstvom in drugim v Ljubljani. Na Jesenicah se ne tepemo, čeprav si damo duška z glasnimi in včasih tudi ne povsem umestnimi pripombami. Če bo tako mirno tudi ob povratnem dvoboju v Ljubljani, potem bomo lahko zares zadovoljni.

Zakaj so bile Jesenice zadnje v SH ligi?

Rad bi skopo osvetlil razvrstitveno tablico, ki je bila objavljena prejšnji teden v Delu, oziroma sestavljena ob koncu SH lige.

Kakor je znano, se je ta nesrečna SH liga začela v prejšnji sezoni, točno pred enim letom. Izvedeno je bilo samo I. kolo, nato pa je bila liga iz različnih vzrokov večkrat prestavljena. Končno so se predstavniki Slovenije in Hrvatske domenili, da naj se SH liga le dokonča in sicer na enem velikem turnirju. Ker imamo pri nas velike težave s prvo ekipo, smo se posvetovali in se odločili, da sodelujemo. Ko smo se že prijavili za turnir, so nekaj dni pred tekmovanjem nastale težave s Staretom. Tožil je, da je premalo pripravljen in da ga še ovira prst na roki — torej da ga bomo morali v nekaj borbah zamenjati. V ta namen smo vzeli dva tekmovalca iz druge ekipe za rezervi. Poudarjam, da je to zvezna liga in so sodelujoči tekmovalci tako kvalitetni, da je nekdo iz II. ekipe že skoraj vnaprej obsojen na poraz. Naša ekipa bi morala biti torej taka: Srečo Morič, Krajzelj, Kučina, Dvoršak, Stare (Franc Mokrič, Prešeren). Krajzelj je zamudil vlak in ga ni bilo kasneje niti z avtobusom. S težavo smo ga prijavili za tekmovanje, ni ga pa bilo na tehtanje. Prav tako ni prispel Stare. Tako smo startali samo štirje, v welter kategoriji brez predstavnika. V prvi borbi z Branikom smo celo zmagali s 25:20. Seveda se borba, kjer nimaš borca, šteje nasprotni ekipi kot

Zmaga je bilo vse, kar je pravzaprav zadovoljilo 3500 gledalcev, kolikor se jih je zbralo ob ledeni ploskvi Podmežaklje. Igra ni bila lepa, da ne uporabimo drugačnih izrazov. Igralci Olimpije so poskušali tudi z nešportnimi potezami izvreči čim ugodnejši rezultat. Njihova igra nas je vse preveč spominjala na čase, ko so za ljubljansko moštvo nastopali še razni Boškoviči, Vadnjali, Volkarji in drugi, ki so se posluževali nečiste igre in nešportnih potez. Škoda je, da so se takih navad navzeli tudi posamezni igralci, pri katerih smo bili navajeni fer igre.

Zares, to ni bil kvaliteten hokej, ni bil hokej, ki navdušuje in ki naj bi nam še dolgo ostal v spominu, kot na primer lanskega srečanja za evropski pokal z moštvom Düsseldorfa in drugimi. In kaj ob vsem tem lahko rečemo o igri naših. Ljubitelji hokeja so ob odhodu z igrišča bili bolj razočarani kot navdušeni. Vsa mogoča mnenja je bilo slišati, kot da naši niso hoteli bolje igrati, da so se že v naprej domenili za zmago s štirimi goli razlike, da so si vsi skupaj na ledeni ploskvi poskušali postaviti določeno ceno in podobno. Posamezniki so se za-

zmaga z najvišjo tehnično vrednostjo (10 točk). Ker Krajzelja še ni bilo, smo poslali enega od kolegov ponj. Medtem smo imeli še dve tekmi. S Trešnjevko iz Zagreba smo izgubili z 10:20 ter z Metalcem 0:38. Tedaj se je poškodoval še Dvoršak in je moral odnehati. Krajzelj je prispel, toda komisija ga ni pustila v njegovo kategorijo (do 70 kg), ker se ni pravočasno tehtal. Smel je tekmovali le v težki kategoriji, s tem pa je bilo vseh naših nad tudi konec. Praktično sva se enakovredno borila le še Srečo Morič in jaz, v welter kategoriji bomo tako brez predstavnika do konca turnirja, kar pomeni, da pred vsako tekmo nasprotna ekipa že vodi 10:0, kar pa je že velika prednost. V poltežki sta se menjavala zato Morič F. in Prešeren, v težki pa se je moral boriti Krajzelj proti mnogo težjim partnerjem. Zato so bili tudi rezultati temu primerni: Olimpija : Jesenice 20:5, Impol : Jesenice 40:10, Maribor : Jesenice 35:10, Lika : Jesenice 27:20.

Mislil, da bi bili v normalnih rezamerah rezultati bistveno drugačni in tudi položaj na lestvici mnogo uglednejši.

Omenil bi tudi slabo organizacijo, ki ni preskrbela zdravniške službe (bilo je nekaj težkih poškodb) in ki ni zadosti varno opremila boril na prostora.

Kučina

klinjali, da zopet nekaj časa ne bodo prišli na igrišče. Težko je z zanesljivostjo reči, kaj je res in kaj ne, čeprav resnično lahko zamerimo našim igralcem, da so premalo streljali na gol nasprotnika. Kakor koli že, ob vsem tem se nam vsiljuje naslednja ugotovitev, katere bi se morali zavedati tudi igralci. Hokej je dobil na Jesenicah domovinsko pravico in ni malo tistih, ki se navdušujejo za to športno panogo. Od igralcev, njihove igre in prizadevanj pa je odvisno koliko gledalcev se zbere na tribunah in koliko denarja na ta način pride v klubsko blagajno. Igralci bi se morali zavedati, da prav oni lahko veliko pripomorejo k temu, s kakšnim uspehom klubski športni delavci rešujejo probleme dopustov, dotacij, zaposlitve, stanovanj in končno tudi možnosti izgradnje strehe nad drsališčem. In če smo že rekli kritično besedo o igralcih, potem nekateri posamezniki ne bi smeli pozabiti na način življenja, ki ni vedno v čast vrhunskemu športniku. Pijača, prekomerno kajenje in ponočevanje vsekakor zmanjšujejo fizične sposobnosti. Zaradi takih posameznikov pa trpi celotno moštvo. In če se to pojavlja pri mlajših igralcih, potem ne bi bili odveč tudi kakšni disciplinski ukrepi.

Kvalitetni hokej na Jesenicah imamo. Upajmo, da se bo z vzgojo mladih ta športna panoga še razvijala. In če družba vlaga dosti sredstev v ta šport, potem ni pretirna zahteva, da naj bi bili odnosi v hokejskem klubu čisti in prav taki tudi navzven. Prav gotovo si hokejisti, športni in družbeni delavci ter ljubitelji hokeja na Jesenicah ne želijo več podobnih afer, kot je letošnja v zvezi s prestopom štirih mladih igralcev. Hokejski klub naj zato zadeve uredi tako, da bodo igralci vedeli, kdaj lahko računajo na možnost odhoda drugam, da bo tudi uprava kluba in športna javnost vsako leto vedela, kako in kaj ter da ne bo več njih ugibanj, kdo bo naslednjo sezono še nastopil za Jesenice.

Razdrobljene sile

Pričelo se je tudi državno hokejsko prvenstvo za mladince. Pred maloštevilnimi gledalci so mladinci HK Olimpije Podmežaklje premagali Jeseničane z rezultatom 8:3. Videti je, da bodo mladinci Olimpije tudi letos osvojili naslov državnega prvaka.

S tem pa niti najmanj še ni rečeno, da ima HK Olimpija res najboljše mladince. Prav gotovo ima jeseniško moštvo več zaledja kot pa ljubljansko.

V sedanjem mladinskem moštvu HK Olimpije igrajo trije igralci, ki nastopajo tudi v članskem moštvu, pri Jesenicah pa je samo en tak igralec. Brez dvoma pa bi

Hokej v prihodnjih dneh

DRŽAVNO PRVENSTVO:

SOBOTA, 7. 12. ob 19. uri:

HK Partizan - Bgd : HK Jesenice

NEDELJA, 8. 12. ob 17. uri:

HK Partizan - Bgd : HK Kranjska gora

ALPSKI POKAL:

TOREK, 10. 12. ob 19. uri:

HC CORTINA DORIA : HK JESENICE

SREDA, 11. 12. ob 19. uri:

HC ZELL am SEE : HK Kranjska gora

Košarka

Letošnja košarkarska sezona je končno zaključena s sodelovanjem mladinskega moštva na četrtfinalnem turnirju v Beogradu. Po uspehu moštva v Ljubljani realno ni bilo pričakovati večjega uspeha v Beogradu, saj smo že v naprej vedeli da bo v primeru izenačenih moštev odločila prednost domačih sodnikov in zapisnikarjev, kar se je tudi zgodilo.

Letošnje državno mladinsko prvenstvo je bilo odprtega značaja in so se lahko prijavila vsa moštva, katera so se čutila sposobna igrati v elitnem tekmovalstvu. Naše moštvo je bilo razporejeno v grupo v Beogradu, v kateri so igrali še domači Partizan, BASK iz Beograda in Srem iz Sremske Mitrovice. Oba domača moštva sta že lani igrala v finalu.

Prvo srečanje je naše moštvo igralo z BASK. Začetek je pripadal našemu moštvu, igralci so igrali zelo dobro v obrambi in tudi v napadu, tako da je bilo vodstvo 10 točk stalno vse do 18. minute prvega polčasa. Tudi v drugem polčasu se slika ni spreminila, naši so igrali zelo dobro in povečali razliko celo na 12 točk. Pet minut pred koncem srečanja, pa je stopil na sceno domači sodnik Stojković, ki je začel deliti osebne napake našim igralcem. Tako je v 18. minuti moral iz igre odlični Božič, katerega pa je slabo zamenjal mladi Pirihi, ki je na vso nesrečo 10 sekund pred koncem srečanja pri rezultatu 62:61 za Jesenice zgrešil dva osebna meta. Kljub očitni pomoči sodnikov sta morala domačemu moštvu pomagati še zapisnikar in časomerilec, saj je bila igra podaljšana prav za toliko, da so domači do-

segli še zadnji zmagoviti koš. Časomerilec sploh ni hotel pokazati ure in tako je bila igra nesrečno izgubljena. Sodnika in vsi prisotni pri zapisnikarski mizi niso hoteli slišati za kakršne koli proteste.

Drugo srečanje je naše moštvo dobilo brez težav z veliko razliko. Moštvo Srema je bil najslabši nasprotnik in je vsa srečanja izgubilo brez večjega odpora.

Zadnje srečanje proti domačemu Partizanu bi moralo biti finalno srečanje za naše moštvo, ker je bil poraz proti BASK nezaslužen. Naši igralci so presenetili domače, ne z zremo igro in si počasi, toda vztrajno nabirali razliko v koših. V 12. minuti prvega polčasa je ta znašala že 11 točk. V tej minuti pa je Božič že dobil svojo četrto osebno napako in bil praktično že iz igre, saj sta sodnika sodila izredno ostro. Razlika se je začela počasi zmanjševati. V 16. minuti je iz igre moral še drugi igralec prve petorke Urbas, ki je v prejšnjih srečanjih dosegal največ košev. Kljub temu pa razlika v koših ni bila velika in so tudi rezervni igralci igrali dobro. V drugem polčasu je moral iz igre zaradi petih osebnih napak najprvo Božič, nato pa še Razingar, Urbas pa v drugem polčasu sploh ni igral. Dve minuti pred koncem srečanja je bila razlika samo še sedem točk in šele v zadnjih minutah je domačim uspešno doseči največjo razliko 13 točk.

Sodelovanje v Beogradu je bilo za moštvo uspešno še posebno, ker je bila igra našega moštva dobra. Izredno borbeno so naši igrali proti Partizanu, za katerega so igrali trije igralci, ki že igrajo v prvem moštvu v zvezni ligi.

REZULTATI:

Partizan : Srem 83:39 (40:17), BASK : Jesenice 63:62 (26:26), BASK : Partizan 49:81 (20:41), Jesenice : Srem 63:40 (26:24), Partizan : Jesenice 72:59 (42:33), BASK : Srem 75:53 (40:15).

Z. F.

-nik